

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Формування облікової політики та її вплив на фінансові результати
діяльності підприємства»

Виконав: студент 2 курсу, групи ОП.м-71а
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Турчик А.В.
Керівник:
к.е.н., ст. викладач Мірошниченко О. В.

Суми 2018

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної магістерської роботи на тему
"Формування облікової політики та її вплив на фінансові результати
діяльності підприємства"

студентки Турчик Анни Володимирівни

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що важливим елементом організації бухгалтерського обліку виступає формування та затвердження облікової політики підприємства, оскільки вона є важливим інструментом управління підприємством, завдяки якому існує можливість розумного поєднання державного регулювання і власної ініціативи підприємства. В фаховій економічній літературі немає єдиного підходу щодо визначення організаційно-технічних та методичних аспектів облікової політики, її структури та документального оформлення. А також до кінця не виявлено можливості використання облікової політики, вплив її елементів на фінансові результати діяльності.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає у дослідженні організаційно-технічних та методологічних аспектів облікової політики, виявленні впливу її елементів на фінансові результати та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення облікової політики.

Об'єктом дослідження є облікова політика та фінансова звітність ТОВ НВП "Зоря".

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних, організаційно-технічних і практичних аспектів формування облікової політики та її вплив на фінансові результати діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети та завдань були використані наступні методи: для розкриття сутності та значення – методи узагальнення і порівняння, для визначення загальних тенденцій – методи індукції та дедукції. При дослідженні нормативно-правового регулювання облікової політики був застосований системний підхід, методи аналізу і синтезу.

Причинно-наслідковий та абстрактно-логічний методи використовувалися при дослідженні елементів облікової політики та їх впливу на фінансові результати. Методи хронологічного спостереження, вимірювання господарських процесів застосовувалися при визначенні системи економічних показників підприємства. Узагальнення, систематизація та обґрунтування використовувалися при формуванні висновків.

Інформаційною базою кваліфікаційної магістерської роботи є національні та міжнародні нормативні акти, теоретичні розробки науковців, періодична економічна література, облікова політика та фінансова звітність НВП ТОВ "Зоря".

Основний науковий результат роботи полягає у формуванні методологічних та організаційно-технічних аспектів облікової політики для сучасного підприємства, яке функціонує в умовах посиленої конкуренції, розроблені нові форми звітності.

Одержані результати можуть бути використані студентами економічних факультетів, викладачами, науковцями, працівниками на підприємствах при формуванні або перегляді облікової політики.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної магістерської роботи розглядалися на III Всеукраїнській науково-практичній конференції, а також було впроваджено на ТОВ НВП "Зоря", що підтверджується довідкою про впровадження.

Ключові слова: облікова політика, зміни облікової політики, організаційно-технічні та методологічні аспекти облікової політики, наказ про облікову політику, вплив на фінансові показники.

Зміст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 122 сторінках, зокрема список використаних джерел із 74 найменувань, розміщений на 9 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 14 рисунків, а також 22 додатка, розміщених на 55 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2018 рік.

Рік захисту роботи – 2018 рік.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	9
1.1 Облікова політика: сутність та значення, нормативно-правове регулювання.....	9
1.2 Формування облікової політики підприємства. Основні елементи, їх вплив на фінансові результати.....	16
1.3 Порядок внесення змін в облікову політику підприємства.....	24
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ НВП "ЗОРЯ".....	28
2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ "Зоря".....	28
2.2 Особливості організаційно-технічних аспектів облікової політики ТОВ НВП "Зоря".....	39
2.3 Методологічні аспекти облікової політики ТОВ НВП "Зоря".....	42
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ НВП "ЗОРЯ".....	47
3.1 Вдосконалення організаційно-технічних аспектів облікової політики ТОВ НВП "Зоря".....	47
3.2 Шляхи вдосконалення методологічних аспектів облікової політики ТОВ НВП "Зоря".....	52
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	67

ВСТУП

Зміни, що відбули в економічному середовищі, а саме перехід від жорсткої регламентації системи обліку до появи вільного вибору організації обліку та складання звітності, зумовили необхідність появи облікової політики на українських підприємствах. А процеси гармонізації та інтеграції зумовили необхідність реформування бухгалтерського обліку та облікової політики відповідно до міжнародних стандартів.

Вдало сформована облікова політика є важливим механізмом, завдяки якому можна ефективно поєднати державне регулювання та власне бачення ведення бухгалтерського обліку власника підприємства.

Питання формування облікової політики та її впливу на фінансові результати знайшли своє відображення в працях таких вчених, як Л. М. Васильєва, В. А. Кулик, В. С. Лень, С. М. Міщенко, М. С. Пушкар, Ю. А. Верига, О. Г. Дроздова, Н. Й. Радіонова, Т. М. Сторожук.

Наукові напрацювання містять обґрунтування необхідності формування облікової політики, визначені фактори впливу, розглянуто мету та завдання, досліджено нормативно-правове регулювання. Однак серед науковців немає єдиного підходу щодо визначення основних аспектів облікової політики, її структури та документального оформлення. А також до кінця не виявлено можливості використання облікової політики, вплив її елементів на фінансові результати діяльності.

Метою написання кваліфікаційної магістерської роботи є визначення організаційно-технічних та методологічних аспектів облікової політики, виявлення впливу її елементів на фінансові результати діяльності, а також розробити рекомендації щодо її удосконалення.

Для досягнення зазначеної мети необхідно було вирішити наступні завдання:

- узагальнити сутність та значення поняття "облікова політика" в науковій економічній літературі;

- визначити місце облікової політики в системі нормативного регулювання обліку, розглянути національні та міжнародні документи, які регламентують питання облікової політики;
- дослідити вплив елементів на фінансові результати підприємства;
- розглянути яким чином відображають зміни в політиці;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства, оцінити фінансово-господарську діяльність досліджуваного підприємства;
- здійснити аналіз основних складових облікової політики підприємства;
- запропонувати шляхи удосконалення облікової політики.

При дослідженні використовувалися наступні методи: для розкриття сутності та значення – методи узагальнення і порівняння, для визначення загальних тенденцій – методи індукції та дедукції. При дослідженні нормативно-правового регулювання був застосований системний підхід. Методи хронологічного і системного спостереження застосовувалися при визначенні системи економічних показників підприємства. Узагальнення та обґрунтування використовувалися при формуванні висновків.

Базою для написання кваліфікаційної магістерської роботи є ТОВ НВП "Зоря", метою діяльності якого є хімічне виробництво. Місце знаходження – Україна, Луганська область, місто Рубіжне, вул. Заводська, 1Г/36, 93001.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти облікової політики, вплив елементів облікової політики на фінансові результати підприємства.

Об'єктом дослідження є облікова звітність ТОВ НВП "Зоря" та діюча облікова політика.

Інформаційною базою для написання стали національні та міжнародні нормативні акти, розробки науковців, періодична економічна література, звітність та облікова політика НВП ТОВ "Зоря".

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Облікова політика: сутність та значення, нормативно-правове регулювання

Ефективна господарська діяльність підприємства залежить від чіткої та правильної облікової політики. Вона втілює в собі ідеологію економіки підприємства, є Конституцією, де зазначені обов'язки та права системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. На сьогодні облікова політика є одним із найважливіших інструментів управління діяльності суб'єкта господарювання, який надає можливість власнику збудувати систему обліку таким чином, щоб повністю задовольнити свої потреби в необхідних інформаційних ресурсах для найбільш ефективного управління своєю власністю.

Термін "облікова політика" вперше офіційно з'явився у міжнародній термінології у листопаді 1974 року, у зв'язку з прийняттям Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку №1 "Розкриття облікової політики" [59].

Однією з основних причин запровадження облікової політики в Україні було становлення ринкових відносин, яке характеризувалося переходом від жорсткої регламентації системи обліку до появи вільного вибору способів і методів обліку. В законодавстві почали з'являтися альтернативні варіанти організації та ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності. А роль бухгалтера як реєстратора фактів діяльності підприємства змінилась на активного його учасника [7, 10, 59].

"Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності" – таке тлумачення наведене в Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" [29]. Але відповідно до змін з 1 січня 2018 року

термін уточнено, тобто облікова політика застосовується і для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Дещо інше тлумачення наводиться в міжнародних стандартах. Відповідно до МСБО 8 "облікові політики – це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності" [20]. Тобто мова йдеться про множинність облікових політик. За міжнародними стандартами, підприємство затверджує облікову політику щодо певного об'єкта обліку [73]. Прикладом є облікова політика щодо інвестиційної нерухомості, окрема для основних засобів. Сукупність окремих політик формує загальну облікову політику підприємства.

На сьогодні у вітчизняній економічній літературі неможливо знайти єдине тлумачення терміну "облікова політика" серед науковців. Переважна група авторів є прихильниками підходу, відповідно до якого, облікова політика – це способи та методи, які використовуються на стадії складання фінансової звітності. Перш за все це сукупність облікових рішень, які використовуються підприємством для визначення результатів діяльності. Вважаємо, такий підхід до тлумачення є неповним, адже облікова політика регламентує сукупність процедур, принципів та методів, які необхідно використовувати протягом усього періоду здійснення господарської діяльності, а не лише на стадії підсумкового обліку.

Інший підхід пов'язує облікову політику з управлінням [25]. Основною складовою якої є організаційний аспект. Оскільки формування та застосування облікової політики – це система організаційних заходів, що має на меті створення ефективних умов для діяльності підприємства.

Погляди різняться, але більшість авторів стверджують, що облікова політика – це сукупність способів ведення обліку. Підходи щодо визначення терміну "облікова політика" наведено у Додатку Б.

Вважаємо, що найбільш обґрунтованим є наступне тлумачення: облікова політика – це сукупність облікових рішень щодо методів, способів

організації, ведення бухгалтерського обліку та складання усіх видів звітності, які підприємство самостійно розробляє, враховуючи специфіку діяльності, або обирає із запропонованих альтернатив відповідно до законодавства.

Науковці у своїх працях стверджують про багаторівневість облікової політики, яку розглядають як на рівні держави, так і на рівні певного підприємства. В одних фахових виданнях йдеться мова про два рівні облікової політики: загальнонаціональний та рівень облікової політики підприємства [2, 21, 26, 57, 58, 65]. В інших виданнях більшість вчених-економістів стверджує, що регламентація облікової політики повинна розглядається на п'ятьох рівнях [66]. В. А. Кулик пропонує враховувати міжнародний рівень, де діють міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності [15]. Узагальнюючи наведені підходи, вважаємо, що необхідно розглядати п'ятирівневу систему (рис.1.1).

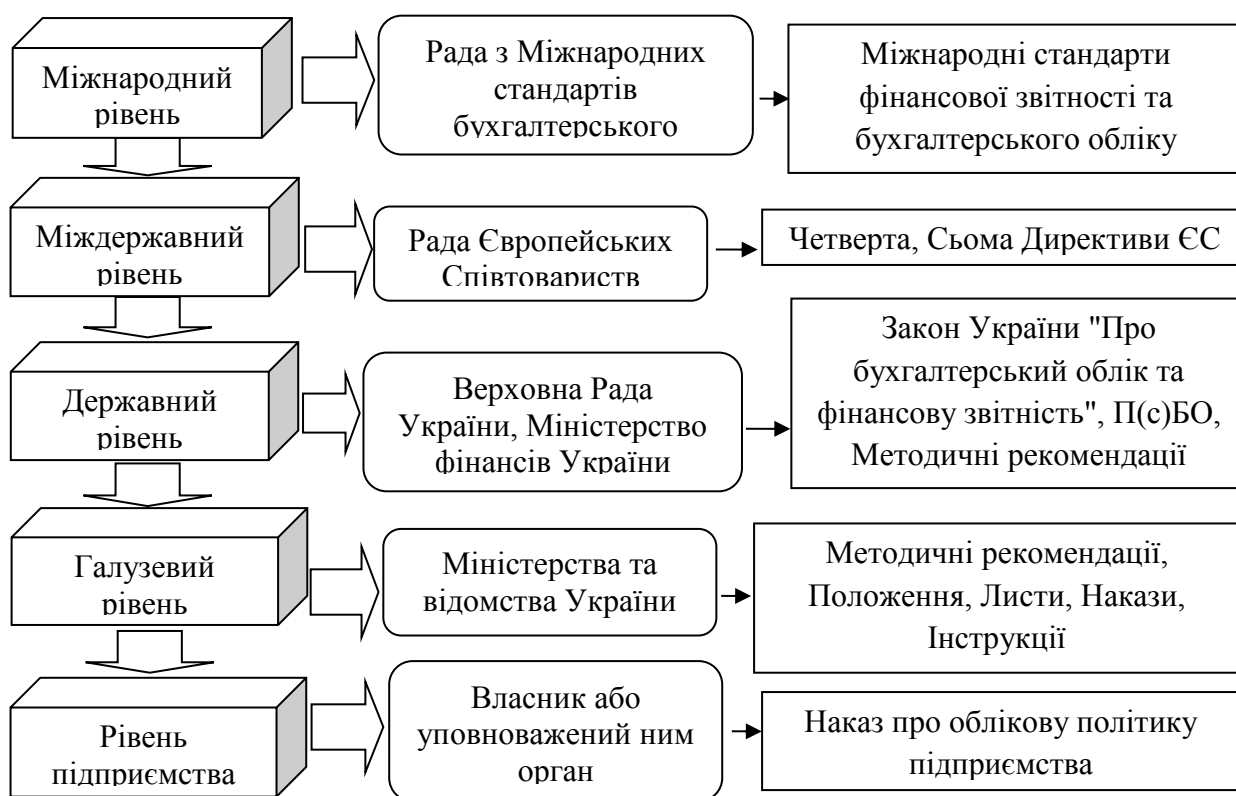

Рисунок 1.1 – Рівні законодавчо-нормативного регулювання облікової політики

Облікова політика на усіх рівнях має обов'язковий характер, повинна враховувати загальні засади ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. На кожному рівні вищенаведеними суб'єктами (рис 1.1) здійснюється нормативно-правове регулювання [63].

Глобалізація світової економіки зумовила виникнення міжнародного рівня. Основною метою здійснення законодавчо-нормативного регулювання є забезпечення прозорості світових ринків капіталу, а також захист прав інвесторів. На міжнародному та міждержавному рівнях формуються принципи та правила раціонального функціонування обліку в межах об'єднання держав. Основними документами, якими регламентується облікова політика, є Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки" [20] та Концептуальна основа фінансової звітності [12]. Документи містять практичні рекомендації та певні вимоги, які необхідно дотримуватися при розкритті облікової інформації. Головною метою затвердження нормативних актів є сприяння гармонізації та інтернаціоналізації національних положень бухгалтерського обліку, пов'язаних із розкриттям облікової політики у фінансовій звітності.

Державний рівень забезпечує досягнення запланованого курсу економічно-фінансового розвитку країни, шляхом впровадження правил та принципів, які є найоптимальнішими. Регламентування положень облікової політики здійснюється низкою нормативно-правовими актами, основними з яких є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [29], Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства № 635 [35], Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [36, 50]. Узагальнений перелік нормативно-правових актів, що регулюють питання щодо облікової політики наведено в Додатку В.

На галузевому рівні міністерства та відомства здійснюють нормативно-правове регулювання шляхом видання інструкцій, методичних рекомендацій, які розробляються відповідно до особливостей певної діяльності [59].

Відповідно до законодавчих документів підприємство має право самостійно обирати облікову політику, враховуючи вимоги вищих рівнів [29]. Вдало розроблена облікова політика на рівні підприємства є вагомим інструментом, завдяки якому можна ефективно поєднати державне регулювання та власне бачення ведення бухгалтерського обліку власника підприємства.

На процес створення облікової політики мають вплив не лише нормативні документи, а й зовнішні та внутрішні фактори [1, 22]. Останні залежать лише від специфічних особливостей підприємства. Зовнішні фактори мають вагомий вплив на облікову політику, оскільки вона формується під безпосереднім впливом регіональної та загальнонаціональної політики обліку. Узагальнений перелік чинників, що впливають на формування та реалізацію облікової політики наведено у Додатку Г.

Як зазначає Т. В. Барановська та О. В. Олійник, облікова політика має безпосередній вплив показники фінансового стану та результатів діяльності, податку на прибуток, а також на величину показників собівартості [23].

Затверджена облікова політика дозволяє зменшити ризик виявлення відхилень або непорозумінь при перевірці аудиторськими фірмами, податковими інспекціями фінансової діяльності підприємства. Якщо на підприємстві відсутня облікова політика або затверджена неналежним чином, внесено необґрунтовані зміни, не здійснено коригування прибутків за попередні періоди після затвердження змін, то контролюючий орган може визнати баланс підприємства недійсним.

Для служби бухгалтерів на підприємстві облікова політика зменшує ймовірність виникнення бухгалтерських помилок. Це особливо доречно у випадках, коли бухгалтерський облік веде стороння організація або штат бухгалтерів підприємства доволі часто оновлюється.

Вдало сформована облікова політика надає можливість задовольнити усіх зацікавлених осіб детальною та достовірною інформацією про

результати діяльності та реальний фінансовий стан підприємства, необхідною для прийняття обґрунтованих рішень [59].

Для ефективного оперативного управління і задоволення внутрішніх потреб, даних фінансової звітності не достатньо для прийняття управлінських рішень. Тому облікова політика є важливим інструментом, який здатний сформувавши аналітичний облік на підприємстві та розробити необхідні форми внутрішньої звітності таким чином, щоб задовольнити потреби всіх суб'єктів. Зацікавленими в обліковій політиці є не тільки внутрішні користувачі, а й зовнішні. Вони не приймають участі в процесі управління підприємством, але мають безпосередній вплив на результати подальшої діяльності підприємства.

Я. Д. Крупка стверджує, що "окремі групи користувачів облікової інформації мають протилежні інтереси та по різному впливають на величину фінансових показників" [14]. Одна група користувачів має на меті їх мінімізувати, інші – навпаки, максимізувати. Але й є третя група користувачів, яка прагне бачити реальну картину справ. Перелік зацікавлених осіб щодо облікової політики, їхній вплив наведено у Додатку Д.

Можна зробити висновок, що метою облікової політики є формування впорядкованої, оптимальної та найбільш узгодженої облікової системи, яка є основою для складання неупередженої звітності та прийняття на її основі найбільш доцільних економічних рішень [59].

Досягти поставленої мети можна через реалізацію підприємством конкретних завдань. У своїй праці Г. М. Лучик наголошує, що основними завданнями облікової політики є створення ефективної інформаційної системи відповідно до чинного законодавства, формування методологічної основи обліку для раціонального функціонування управлінського, податкового та фінансового обліку, встановлення найбільш ефективних облікових процедур з метою максимізації діяльності підприємства [18].

Г. М. Давидова акцентує увагу на тому, що облікова політика перш за все повинна базуватися на пріоритетах підприємства, враховувати оперативні, тактичні та стратегічні цілі. Автор наголошує, що облікова політика має базуватися на інвестиційній, фінансовій, амортизаційній політиці підприємства [7]. Основними завданнями є реалізація управлінської, фінансової та податкової функції. Фінансова функція реалізується шляхом виконання вимог законодавства, складання фінансової звітності відповідно до єдиних вимог, що забезпечить максимальну привабливість підприємства для інвесторів; стосовно податкової функції – ведення податкового обліку з метою оптимізації оподаткування; стосовно управлінського обліку – створення ефективної інформаційної системи для прийняття управлінських рішень.

Облікова політика має предмет, об'єкти та суб'єкти. Заходи, пов'язані з створенням та використанням облікової політики, а також діяльність, що впливає на її зміст, реалізується суб'єктами на міжнародному, державному, галузевому, та локальному рівні.

Об'єктами облікової політики є процеси організації та ведення обліку, щодо яких є альтернатива вибору. Це може бути форма обліку, метод амортизації основних засобів, форма розрахунків [59].

На думку вчених, предмет має такі складові, як організація обліку, технологія, методологія та теорія [7]. Теорія відображає принципи обліку, перелік методів збирання та опрацювання даних, наукові положення, формування інформаційної системи. Технологія оброблення даних передбачає затвердження форми обліку, організацію внутрішнього контролю, порядок проведення інвентаризації, визначення необхідних реєстрів, порядок складання обов'язкових звітів. Методологія обліку визначає оцінку активів та зобов'язань, визначення доходів та витрат. Організація обліку включає в себе вибір системи обробки даних, визначення структури бухгалтерії, затвердження графіків документообігу, посадових інструкцій працівників відділу бухгалтерії.

Отже, облікова політика є важливим інструментом управління, який дозволяє ефективно поєднати вимоги ведення обліку та складання звітності відповідно до чинних вимог нормативних документів, а також врахувати специфічні особливості діяльності певного підприємства. Дозволяє задовольнити потреби користувачів в достовірній та обґрунтованій інформації для прийняття ефективних рішень.

1.2 Формування облікової політики підприємства. Основні елементи, їх вплив на фінансові результати

Створення облікової політики є багатограним та трудомістким процесом. Адже на організацію облікового процесу впливає саме затверджена облікова політика. При створенні необхідно враховувати вплив факторів, специфіку діяльності, нормативні акти. Перед формуванням необхідно провести аналітичну роботу, дослідити усі процеси, що відбуваються в поточному періоді та врахувати усі події, що стались у минулому та мають вплив на майбутнє.

Щоб не порушувати принципи звітності та обліку, доцільно процес створення або затвердження змін до облікової політики завершити до 31 грудня, щоб наступний звітний період працювати за встановленими правилами вже з нового року.

Відповідно до Закону "Про бухгалтерський облік і звітність в Україні" "питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів", тому відповідальність за формування облікової політика на підприємстві покладається на керівника або власника [29].

Питанням створення облікової політики може займатися головний бухгалтер разом з керівником підприємства. До процесу можуть залучатися відповідні спеціалісти зі штату працівників. Також керівник може створити

спеціальну комісію та надати їй відповідні повноваження, або залучити до розробки внутрішнього аудитора. Досить часто власники підприємств звертаються до бухгалтерських або аудиторських фірм.

Процес створення облікової політики здійснюється у декілька послідовних етапів. Це питання не висвітлюється у законодавстві, тому на практиці існують різні погляди щодо кількості та змісту цих етапів. Більшість науковців вважають, що процес формування складається з організаційно-підготовчого, основного та заключного етапів [8, 64]. Узагальненні підходи різних фахівців та вчених дає можливість сформулювати наступну послідовність формування облікової політики (Додаток Е).

Для більш повного розуміння змісту, мети, принципів облікової політики щодо діяльності підприємства, М. О. Юнацький пропонує наступну концепцію облікової політики (рисунок 1.2) [72].

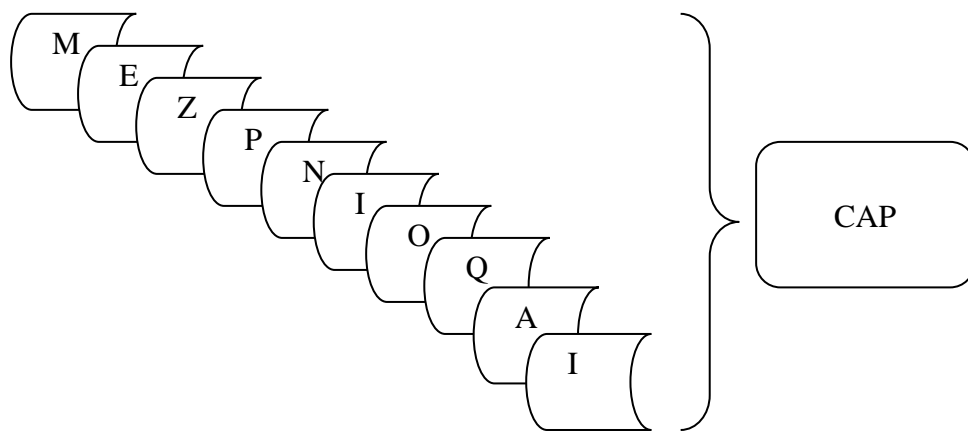

Рисунок 1.2 – Модель формування облікової політики

З рисунку 1.2 можна зробити висновок, що облікова політика залежить від: М – мети формування, Е – основних етапів формування, Z – змісту, N – розуміння стандартів для обрання способів, методів обліку та оцінки, I – інтересів користувачів облікової інформації, O – цілей звітності, Q – характеристики даних у системі обліку та звітності, А – постулатів обліку, Т – технології та техніки обліку. Дана концепція спрямована на

створення цілісної та раціональної системи обліку та формування достовірної звітності.

Законодавством не передбачено чіткої структури розпорядчого документа про облікову політику. Немає й єдиної думки серед науковців. Деякі автори вважають, що наказ має містити два розділи. Одна група науковці вважає, що перший розділ має бути присвячений методичним аспектам, а другий – організації обліку [61 71]. Інша група запевняє, що необхідно розкривати інформацію за допомогою методологічного та організаційно-технічного розділу [28].

Але більшість авторів виділяють три розділи [64]. Перший висвітлює питання щодо методичних аспектів обліку, у другому розкривається технічна сторона, а третій присвячений організації обліку. Вважаємо, що останній підхід є найбільш обґрунтованим та доцільним, оскільки він цілком відповідає трирівневій системі бухгалтерського обліку (організаційний, методичний та технічний рівні) [24].

У наукових джерелах досить часто можна зустріти підхід, щодо існування декількох видів облікової політики: відповідно для цілей стратегічного, податкового та управлінського обліку [17, 60]. Також О. С. Пирожок наголошує на тому, що структура наказу має містити обов'язково управлінський рівень [27]. Отже, облікова політика має регламентувати не тільки ведення обліку та складання звітності, а й враховувати потреби в інформації для управлінського, стратегічного та податкового обліку.

Організаційна частина має характеризувати бухгалтерський відділ, його місце в системі діяльності підприємства, порядок взаємодії з іншими відділами. Призначення цієї частини полягає у забезпеченні керівництва необхідною обліковою інформацією для прийняття оперативних рішень, а також налагодженні ефективної взаємодії бухгалтерської служби між собою, та з іншими підрозділами підприємства, сприяє ефективній діяльності облікового процесу.

Технічна частина має висвітлити інформацію про порядок документообігу, технологію обробки облікової інформації, робочий план рахунків, затвердені форми первинних документів, щодо яких відсутні типові форми, порядок проведення інвентаризації, облікові регістри.

Методична частина положення містить інформацію про методологічні принципи ведення обліку, щодо яких є альтернатива вибору, або відображаються методичні аспекти обліку та оцінки, які підприємство розробило самостійно, враховуючи особливості своєї діяльності. Мають бути відображені способи ведення обліку, які мають вагомий вплив на оцінку і прийняття рішень зовнішніми та внутрішніми користувачами [59]. Орієнтовна структура облікової політики наведена в Додатку Ж.

В наказі про облікову політику слід приділяти увагу елементам облікової політики, щодо яких є право вибору. Тобто якщо існують альтернативи щодо обчислення, розрахунку показників відповідно до затверджених положень та стандартів, то підприємство обирає найбільш доцільні варіанти. Імперативні правила прописувати в обліковій політиці не варто, адже їх і так необхідно дотримуватися відповідно до чинного законодавства.

На думку Л. П. Хабарової, елементи облікової політики доцільно розділити відповідно до таких груп як: обов'язкові; елементи, які відображають специфіку діяльності; елементи, які підприємство розробляє самостійно, обрані елементи, відповідно до чинного законодавства; елементи, що виникають у процесі діяльності [69]. Недоліком даного групування є те, що елемент одночасно може належати до кількох груп, тому інформація в обліковій політиці може дублюватися.

Відповідно до листа Мінфіну України "Про облікову політику" методична частина обов'язково повинна характеризувати інформацію за її елементами щодо [55]:

- необоротних активів: методи амортизації, переоцінка, вартісні ознаки віднесення активів до групи малоцінних необоротних матеріальних активів;
- запасів: методи вибуття, облік та розподіл транспортно-заготівельних витрат, визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів;
- витрат: використання 8 та/або 9 класу плану рахунків, поділ витрат на постійні та змінні, калькулювання виробничої собівартості, обрання бази розподілу постійних загальновиробничих витрат;
- обраного методу розрахунку резерву сумнівних боргів, визначення порогу суттєвості;
- перелік та склад забезпечень майбутніх витрат та платежів;
- відображення відстрочених податкових зобов'язань і активів;

Узагальнений перелік складових облікової політики, які необхідно відобразити, наведено в Додатку И.

Саме від обраних елементів залежить величина фінансових результатів. Вони мають вагомий вплив на фінансовий стан, оскільки регламентують порядок визнання та обліку активів і зобов'язань, впливають на формування доходів і витрат підприємства у звітному періоді.

Залежно від завдань, поставлених перед керівництвом, здійснювати вплив можна по-різному. Свідоме обрання тих чи інших елементів облікової політики призводить до збільшення або зменшення фінансових результатів. Вважаємо, що доходи є об'єктивною категорією, адже вони формуються відповідно до документів на реалізацію продукції, послуг, а витрати – суб'єктивні, оскільки їх величина залежить від обраних елементів облікової політики [5, 62]. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Вплив елементів облікової політики на фінансові результати

№ п/р	Елементи облікової політики	Збільшення фінансового результату	Зменшення фінансового результату
1.	Метод нарахування амортизації необоротних активів	Прямолінійний метод	Прискорені методи
2.	Метод оцінки вибуття запасів	Метод ФІФО	Метод середньозваженої собівартості
3.	Резерв сумнівних боргів	Відсутність резерву або заниження його суми	Створений резерв або завищена його сума
4.	Забезпечення наступних витрат і платежів	Відсутність забезпечень	Сформовані забезпечення
5.	Переоцінка основних засобів до справедливої вартості	Уцінка основних засобів	Дооцінка основних засобів
6.	Терміни експлуатації нематеріальних активів	Максимально можливий	Мінімально можливий або середній
7.	Метод нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів	Метод нарахування по 50% вартості у місяці вводу та виводу з експлуатації	Метод нарахування 100% вартості в місяці вводу в експлуатацію.
8.	Поріг суттєвості окремих об'єктів обліку	Мінімальне значення	Максимальне значення
9.	Фінансові витрати підприємства	Капіталізація фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу	Віднесенням до витрат звітного періоду
10.	Результати застосування обраних елементів	– максимальні доходи та мінімальні витрати; – зростання податкового тиску; – зменшення розміру прибутку до оподаткування; – зниження показників ділової активності підприємства.	– зменшення вартості підприємства; – зменшення прибутку; – збитковість підприємства.

Значний вплив на фінансові результати має методу нарахування амортизації основних засобів. Рівномірним методом амортизації є прямолінійний метод. Він не викликає збільшення собівартості використання основних засобів у перші роки. Прискорені методи амортизації збільшують собівартість у перші роки експлуатації активів, що призводить до зменшення

фінансових результатів. Але вони дозволяють швидше повернути авансований капітал та зменшити моральний знос основних засобів. Результатом використання прискорених методів є зменшення показників рентабельності активів і продажів, а також збільшення фондівіддачі, коефіцієнта поточної ліквідності.

Значно впливає на фінансові результати метод нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів та визначення їх вартісної межі. Якщо використовувати метод списання на витрати по 50% вартості у першому та останньому місяці експлуатації активу, то вартість розподіляється на витрати рівномірно. За другим методом, коли вартість списується на витрати 100% у першому місяці експлуатації, у звітному місяці буде завищена собівартість.

Впливати на фінансові результати можна за допомогою обраного методу оцінки вибуття запасів. Метод ФІФО передбачає зменшення величини собівартості, оскільки вибуття запасів оцінюють на перших цінах, які є помітно нижчими. Доцільно обирати цей метод за умов інфляції, оскільки він забезпечить зменшення витрат у звітному періоді. Наслідками використання цього методу є покращення показників платоспроможності, але є причиною збільшення податку на прибуток. Метод оцінки вибуття запасів за середньозваженою собівартістю відображає витрати рівномірно, враховуючи зміни вартості запасів, й не призводить до завищення фінансових результатів.

Значний вплив має значення порогу суттєвості, яке встановлюється підприємством, на фінансові результати. Завищене значення призведе до зменшення прибутковості, оскільки придбані підприємством активи, вартістю нижчою від порогу суттєвості, мають бути списані на витрати звітного періоду.

Необхідно відмітити, що на фінансові результати впливає величина та метод формування резерву сумнівних боргів. Мінімальна величина призведе до збільшення прибутку підприємства, та погіршення стану платіжної

дисципліни. Маємо наголосити на суб'єктивності методів нарахування резерву, оскільки відсутні будь-які базові показники або встановлені норми. Підтвердженням цього є відсутність встановленої норми при визначенні коефіцієнту сумнівності [16].

Заключним етапом є обов'язкове документальне оформлення, згідно з Листом Мінфіну "Про облікову політику" [55]. Вона має вигляд системи, яка складається з внутрішньо-розпорядчих документів (рис. 1.3).

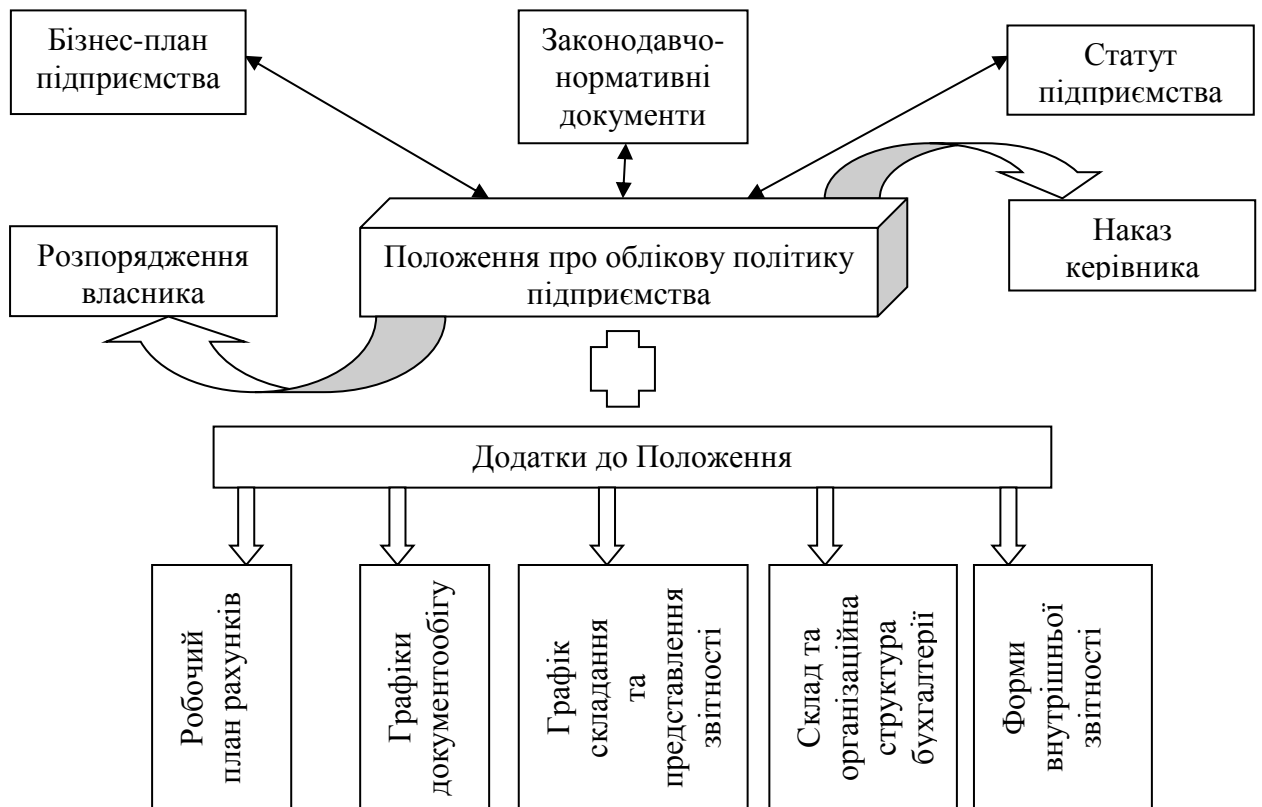

Рис 1.3 – Система документального оформлення облікової політики

Можна зробити висновок, що систему внутрішньої документації формують не лише наказ та розпорядження, а й документація за різними ділянками облікового процесу. Вони створюються з метою надання більш детальної інформації про технічне використання та застосування обраних елементів облікової політики. Саме Л. З. Шнейдман вперше висловив свою пропозицію, щодо облікова політика повинна оформлюватися не лише наказом або розпорядженням власника підприємства [68].

Юридичного статусу облікова політика набуває після затвердження розпорядчого документу – наказу керівника або власника підприємства.

Оскільки метою реалізації облікової політики є задоволення потреб користувачів необхідною обліковою інформацією, облікова політика потребує оприлюднення. Зовнішні користувачі, аналізуючи звітність, мають можливість знати, яким чином розраховались показники звітності. А також можуть встановити, за рахунок чого відбулося збільшення або зменшення певного показника. Чи то за рахунок покращення/погіршення фінансового стану підприємство або відбулося коригування методів розрахунку. Л. З. Шнейдман наголошує на обов'язковій гласності облікової політики [68]. Вважаємо, що оприлюднення облікової політики є умовою дотримання принципу зіставності, що дозволить користувачам порівнювати звітність окремих підприємств, або ж одного підприємства за різні періоди.

Гласності підлягають лише основні положення, які мають вагомий вплив на показники фінансового стану, результати діяльності, стан грошового обігу. Оприлюднюються вони або у примітках до фінансових звітів, або прикладанням копії усього документу [36, 50, 55].

Таким чином, облікова є тим самим інструментом, за допомогою якого підприємство може, використовуючи розподіл та перерозподіл витрат між періодами, мінімізувати, максимізувати або вирівнювати прибуток. Процес створення облікової політики є складним та трудомістким, має комплексний характер. Необхідно обирати елементи облікової політики з урахуванням поставленої стратегії підприємства.

1.3 Порядок внесення змін в облікову політику підприємства

На сьогодні усі підприємства здійснюють свою діяльність у динамічному середовищі, де постійно відбуваються зміни економічної ситуації в країні та світі, приймаються нововведення у законодавстві, які мають вплив на суб'єктів господарювання. До того ж вплив мають і

внутрішні зміни, які відбуваються безпосередньо на підприємстві. Це може бути зміна діяльності, прийняття рішення про згорання або розширення виробництва. Усі ці зовнішні та внутрішні чинники безпосередньо впливають на облікову політику організації. Тому нерідко виникає необхідність внесення змін до неї.

Відповідно до П(с)БО 6 підприємство має право вносити зміни в облікову політику [50]. Але щоб не порушувати принцип послідовності, підприємство у своїй фінансовій звітності повинно розкрити зміни облікової політики та детально їх обґрунтувати [29]. Це дозволить зацікавленим користувачам за необхідності порівнювати звітність різних підприємств або одного підприємства за різні періоди.

Законодавство рекомендує вносити всі зміни до початку нового року, щоб розпочати звітний рік, враховуючи всі нововведення в обліковій політиці. Але жодних заборон вносити зміни протягом звітного року не має.

Змінюватися облікова політика може лише у конкретних випадках. Згідно з П(с)БО 6 "зміни вносяться, якщо змінюються статутні вимоги або вимоги органу, який затверджує національні положення, а також якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій у фінансовій звітності" [50, 55].

Керуючись національними положенням, події або операції, які відрізняються за змістом від попередніх подій чи операцій або, які не відбувалися раніше не є зміною облікової політики [50].

За міжнародними стандартами, підприємство має право змінити облікову політику, якщо це вимагається стандартом, тлумаченням або це призведе до того, що фінансові звіти нададуть достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій або умов на фінансовий стан, грошові потоки, результати діяльності [20].

Відповідно до удосконалення положень Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" з 1 січня 2018 року, підприємства, які подали першу фінансову звітність за міжнародними

стандартами, повинні розпочати користуватися обліковою політикою за МСФЗ [29].

Зміни облікової політики відображаються перспективним або ретроспективним способами [29, 50].

Перспективний спосіб застосовується у випадках, коли не можливо відобразити зміни ретроспективно. Тобто коли не має можливості розрахувати загальну суму коригувань нерозподіленого прибутку за минулий період. Зміни мають вплив лише на події поточного періоду та у майбутньому. Показники фінансової звітності не перераховується відповідно до прийнятих змін.

Ретроспективний метод передбачає, що зміни застосовуються з моменту виникнення. Мається на увазі, що нова облікова політика діє не з моменту внесення змін, а так начебто вона використовувалась завжди.

Щоб забезпечити порівнянність показників фінансової звітності за минулі та поточний періоди, ретроспективний підхід передбачає коригування минулих подій та операцій шляхом [50]:

- повторного надання порівняльної інформації про попередні періоди;
- коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного періоду.

Не потрібно коригувати фінансову звітність, якщо зміни стосуються доповнень, які внесені у зв'язку з появою нових подій або операцій. Адже вони не є зміною облікової політики.

Перспективним способом відображаються зміни в облікових оцінках. Якщо не має можливості достовірно розрізнити зміну облікових оцінок та зміну облікової політики, то така зміна відображається як зміна саме облікових оцінок.

Відповідно П(с)БО 6, "облікова оцінка – це попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами". Вона може підлягати зміні у зв'язку зі

зміною обставин, на яких базувалася попередня оцінка або з появою нової додаткової інформації та набуття досвіду керівництвом [50, 55].

Прикладом зміни облікової оцінки може бути зміна строків корисного використання основних засобів, що підлягають амортизації або зміна в оцінці суми безнадійної кредиторської заборгованості. Зміни облікових оцінок відображаються у бухгалтерському обліку у поточному та майбутніх періодах. Загальну послідовність дій щодо внесенні змін до облікової політики схематично представлено у Додатку К.

Підприємство самостійно обирає спосіб внесення змін до наказу про облікову політику [59]. Якщо зміни суттєво змінюють попередній зміст положення або за обсягом охоплюють велику частину, то доцільно видати наказ у новій редакції. В інших випадках варто затвердити доповнення до базисного наказу з урахуванням усіх змін.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що облікова політика є інструментом, за допомогою якого процес управління забезпечується достовірною та необхідною обліково-економічною інформацією, а також задовольняються потреби в інформації зовнішніх користувачів. Вона є фундаментом облікового процесу, який сприяє зміцненню економіко-правової бази, забезпечує створення ефективної системи обліку. Облікова політика має вагомий вплив на величину показників фінансових результатів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ НВП "ЗОРЯ"

2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ НВП "Зоря"

Об'єктом дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю навчально-виробниче підприємство "Зоря". Підприємство функціонує з 2010 року на підставі Статуту. Власниками є акціонерна компанія "Зеріфо Венчерз Лтд" та кінцевий бенефіціарний власник – А. О. Черенцов.

В Україні не існує аналогів, які володіють подібними виробничими потужностями, здатними виготовити подібну високоякісну продукцію в рамках одного виробництва. Штат підприємства налічує 1700 працівників. Інфраструктура товариства, включаючи виробничі потужності, допоміжні приміщення, розташувалась на території 154,794 га. У своїй власності "Зоря" має відокремлений підрозділ дитячий заміський заклад оздоровлення та відпочинку дітей "Зоря" та три об'єкти: турбаза "Зоря", базисний склад вибухових речовин, постійний поверхневий склад вибухових матеріалів.

Підприємство вважається науково-виробничим, оскільки окрім виробництва, важливе місце у діяльності мають науково-дослідні роботи, які займаються вдосконаленням виробничих технологій і процесів.

Вид основної діяльності за КВЕД – 20.14 виробництво інших основних органічних хімічних речовин. Відповідно до статуту, підприємство здійснює виробництво з переробки сирого бензолу, полімерних виробів, промислових вибухових речовин, ізомерів, смол. А також функціонують ділянки з виготовлення фторопластового та нестандартного обладнання, блок отримання слабкої азотної кислоти та концентрування сірчаної кислоти.

Асортимент продукції є різноманітним та знаходить застосування у металургійній, хімічній, гірничодобувній, агрохімічній, фармацевтичній галузях. Основна продукція - нітробензол, карбом ідо-формальдегідні смоли, вибухові речовини, 3, 5 – ДНБК.

НВП "Зоря" експортує продукцію до країн Європи, США, Північної Африки, майже 70% продукції. Підприємство співпрацює з наступними закордонними контрагентами: "Evras", "BASF", "Unipetrol", "AkzoNobel". Освоюються нові ринки збуту Близького Сходу та Азії. На вітчизняному ринку співпрацює з: Укртатнафта, Северодонецький Азот, Дніпр Азот.

Конкурентами на вітчизняному ринку є ВАТ "Чернігівське Хімволокно", ПАТ "Сумхімпром". Головною конкурентною перевагою "Зорі" є висока якість продукції. Підтвердженням цього є винагороди "Золота Європа", "Вища проба", "Європейська якість".

Стратегічними цілями є створення нових виробництв з випуску перспективних видів продукції, з використанням передових технологій. У 2012 році було інвестовано 84 млн. грн. у малотоннажне виробництво тротилу. Це дозволило здійснювати безперервний автоматизований контроль технологічного процесу, оптимізувати витрати, зменшити енерговитрати. У 2017 році було інвестовано 25 млн. грн. у запуск виробництва спеціальної продукції для добувної та залізорудної промисловості. Результатом є збільшення обсягів продажу на 10–15%. Отже, ТОВ "Зоря" спрямовує значну частину прибутку, залучає інвестиції у модернізацію виробництва, удосконалення технологій.

НВП "Зоря" характеризується досить розгалуженою та складною організаційно-виробничою структурою, до складу якої входять відділи та цехи. Структура організаційної побудови – лінійно-функціональна (Додаток Л). Відповідно до статуту, вищим органом управління є загальні збори учасників, виконавчий орган - генеральний директор О. І. Чернецов.

На підприємстві постійно діє відділ внутрішнього аудиту, який здійснює внутрішній контроль. У липні 2017 року усі працівники відділу пройшли навчання та отримали сертифікати внутрішнього аудитора міжнародного зразка BUREAU VERITAS. Також закінчили курс внутрішніх аудиторів за ISO 19011. Внутрішній контроль на підприємстві здійснюють висококваліфіковані працівники. Відділ внутрішнього аудиту здійснює

контроль за станом збереження майна та ефективністю його використання, забезпечує контроль за виконанням договорів, проводять інвентаризацію розрахунків. Вважаємо, що на підприємстві створена ефективна система внутрішнього контролю, керівництво приділяє належну увагу контролю, забезпечується постійне підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів. Підтвердженням є позитивні оцінки щорічних аудиторських перевірок.

Для визначення ефективності використання затвердженої облікової політики на підприємстві, необхідно надати оцінку фінансового стану підприємства. Оскільки, відповідно до першого розділу, облікова політика має безпосередній вплив показники фінансового стану, податку на прибуток, а також на величину показників собівартості та фінансові результати вцілому, проведемо аналіз фінансового-господарської діяльності ТОВ НВП "Зоря". Ґрунтується він на показниках Балансу, Звіту про фінансові результати, а також на внутрішній інформації ТОВ НВП "Зоря".

Динаміка виробництва основних видів продукції за останні роки наведена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка виробництва основних видів продукції ТОВ НВП "Зоря" за 2015-2017 рр.

Вид продукції	Рік						Відхилення 2016 р. від 2015 р.	Відхилення 2017 р. від 2016 р.
	2015		2016		2017			
	сума, тис. грн.	Питома вага, %	сума, тис. грн.	Питома вага, %	сума, тис. грн.	Питома вага, %		
Тротил	1382535	44,1	1386664	27,8	1745988	24,9	4129	359324
Грамоніти	1084710	34,6	1361724	27,3	1367340	19,5	277014	5616
Амоніти	0	0	1182156	23,7	1977384	28,2	1182156	795228
Смоли Карбамідні	667755	21,3	1052468	21,1	1921288	27,4	384713	868820
Усього	3135000	100	4988000	100	7012000	100	1853000	2024000

Найбільшу питому вагу мають тротил та грамоніти. На основі проведених розрахунків (табл. 2.1) можемо зробити висновок, що чистий дохід від реалізації основної продукції в 2017 році був на рівні

7012000 тис. грн., що на 2024000 тис. грн. більше ніж у 2016 році. Причиною зміни чистого доходу є збільшення обсягів виробництва та реалізації основних видів продукції, а також запуск нового виробництва амонітів.

Для більше детальної характеристика та оцінки діяльності НВП "Зоря" необхідно провести комплексний аналіз за допомогою фінансово-економічних показників (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Основні економічні показники діяльності ТОВ НВП "Зоря" за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення 2016 р. від 2015 р.	Відхилення 2017 р. від 2016 р.	Середній темп приросту, %
	2015	2016	2017			
Чистий дохід від реалізації продукції	3529819	5245343	7303152	1715524	2057809	43,84
Собівартість реалізованої продукції	(3086333)	(3966275)	(5266203)	879942	1299928	30,63
Валовий прибуток	443486	1279068	2036949	835582	757881	114,31
Чистий прибуток	17144	50551	533186	33407	482635	457,68
Валюта балансу	3028116	3765020	3931523	736904	166503	13,94
Власний капітал	885839	891948	1437211	6109	545263	27,37
Власні оборотні кошти	58313	239414	333666	181101	94252	139,21
Дебіторська заборгованість	3061768	1866939	2689607	-1194829	822668	-6,27
Кредиторська заборгованість	3181854	1221096	2501711	-1960758	1280615	-11,33

Проаналізувавши таблицю 2.2, можна зробити висновок, що всі економічні показники з кожним роком покращуються. Підтвердженням цього є збільшення у 2017 році доходу від реалізації на 2057809 тис. грн. порівняно з попереднім роком. Спостерігається позитивна тенденція зменшення кредиторської та дебіторської заборгованості. Кредиторська заборгованість зменшилась з 3181854 тис. грн. до 2501711 тис. грн., а дебіторська – з 3061768 тис. грн. до 2689607 тис. грн. Внаслідок ефективної діяльності ТОВ НВП "Зоря", збільшився помітно і чистий прибуток

підприємства. У 2016 році підприємство мало в своєму розпорядженні 17144 тис. грн., а вже у 2017 році – 533186 тис. грн..

Розширення діяльності підприємства відбулось внаслідок їх участі в Регіональній програмі розвитку внутрішньообласної кооперації Луганської області на 2013-2017 рр. Підприємство врахувало потреби у вибухових речовинах для розробки вугільних родовищ. Тому впродовж 2016-2017 рр. ТОВ НВП "Зоря" було освоєно і впроваджено виробництво амонітів ГФ-5К та АП-5ЖВ.

Підприємство за останні роки розширило асортимент продукції, вийшло на нові ринки з більш екологічною продукцією. Це стало результатом реалізації проекту спільно з європейським виробником з пуско-налагодження нового автомата патронування. Керівництво постійно займається питанням модернізації та підвищенням ефективності виробництва, залучаючи інвестиції. Підтвердженням цього є запуск градирні нового покоління, яке дозволило значно скоротити витрати.

Таким чином, діяльність ТОВ НВП "Зоря" впродовж досліджуваного періоду є ефективною та прибутковою. Усі економічні показники з кожним роком зростають, розширюється діяльність в цілому.

За допомогою системи показників проведено аналіз майнового стану підприємства та надамо оцінку ефективності використання основних засобів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники майнового стану та ефективності використання основних засобів ТОВ НВП "Зоря" за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Середній абсолютний приріст	Середній темп зростання %	Середній темп приросту %
	2015	2016	2017			
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,74	0,74	0,76	0,01	101,01	1,01
Фондовіддача	4,86	7,28	10,59	2,86	147,56	47,56
Фондоємність	0,21	0,14	0,09	-0,06	67,77	-32,23

Показники майнового стану свідчать про наявну негативну тенденцію зростання показника зносу з 0,74 до 0,76. Хоча збільшення не значне, але воно свідчить про зношеність основних фондів на 76%. На підприємстві погіршується технічний стан основних засобів. Помітно зросла фондовіддача з 4,86 до 10,59. Це свідчить про підвищення використання основних засобів.

Важливою умовою ефективного функціонування підприємства є його платоспроможність та ліквідність. Розрахунки ліквідності та платоспроможності ТОВ НВП "Зоря" наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники платоспроможності та ліквідності ТОВ НВП "Зоря" за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Середній абсолютний приріст	Середній темп зростання, %	Середній темп приросту, %
	2015	2016	2017			
Коефіцієнт грошової платоспроможності (абсолютної ліквідності)	0,03	0,04	0,01	-0,01	52,56	-47,44
Коефіцієнт розрахункової платоспроможності	0,71	0,60	1,09	0,19	123,70	23,70
Коефіцієнт ліквідної платоспроможності	1,02	1,04	1,24	0,11	109,96	9,96
Коефіцієнт критичної ліквідності (швидкої ліквідності)	0,99	1,06	1,14	0,08	107,60	7,60
Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття)	1,12	1,13	1,35	0,11	109,71	9,71
Оборотний (робочий) капітал	239414	333666	802717	281651,50	183,11	83,11
Власні оборотні кошти	1548336	2417183	2455159	453411,50	125,92	25,92

Розрахунок коефіцієнтів (табл. 2.4) показав, що показник коефіцієнта абсолютної ліквідності знаходиться в межах нормативного значення і це означає, що підприємство здатне негайно погасити свої короткострокові борги. Проведений аналіз показує, що коефіцієнт покриття впродовж трьох років збільшується. Це говорить, про достатність оборотних коштів для погашення заборгованості. У 2015 році підприємство мало змогу за рахунок

оборотних активів покрити платіжні вимоги на 112%, а у 2017 – на 135%. Можна стверджувати, що НВП "Зоря" достатньо забезпечена власними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності. Підтвердженням є зростання оборотного капіталу з 239414 тис. грн. до 802717 тис. грн. Усі показники знаходяться в межах нормативних значень. Таким чином, підприємство є досить ліквідним та платоспроможним.

Стабільність діяльності підприємства на довготривалу перспективу визначають за допомогою оцінки фінансової стійкості (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Показники фінансової стійкості ТОВ НВП "Зоря" за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Середній абсолютний приріст, +/-	Середній темп зростання, %	Середній темп приросту, %
	2015	2016	2017			
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,29	0,24	0,37	0,04	111,79	11,79
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,41	0,31	0,58	0,08	118,04	18,04
Коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань	0,21	0,26	0,14	-0,03	82,69	-17,31
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,11	0,11	0,26	0,08	154,33	54,33
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,27	0,37	0,56	0,14	143,76	43,76

Відповідно до розрахованих показників в таблиці 2.5, можна стверджувати про покращення фінансової стійкості. Підприємство здатне профінансувати 37% активів за рахунок власного капіталу, а отже є залежність від кредиторів. Позитивним є зменшення залежності від довгострокових зобов'язань з 21% до 14%. За останній рік підприємство збільшує забезпеченість власними оборотними коштами. НВП "Зоря" достатньо забезпечене власними фінансовими ресурсами для проведення поточної діяльності. Спостерігається позитивна тенденція до збільшення коефіцієнта маневреності власного капіталу. Він зріс с 27% до 56% і це

означає, що підприємство половину власного капіталу капіталізує, а другу половину використовує для фінансування поточної діяльності. Таким чином, ТОВ НВП "Зоря" з кожним роком покращує фінансовий стан, підприємство є фінансово стабільним.

Важливим етапом аналізу, є дослідження показників ділової активності (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники ділової активності ТОВ НВП "Зоря" за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення		Середній темп приросту, %
	2015	2016	2017	2016 р. від 2015 р.	2017 р. від 2016 р.	
Коефіцієнт оборотності активів	0,96	1,54	1,90	0,59	0,35	40,82
Коефіцієнт оборотність кредиторської заборгованості	1,90	3,76	4,13	1,86	0,37	47,45
Коефіцієнт оборотність дебіторської заборгованості	1,80	3,73	3,70	1,93	-0,03	43,27
Період погашення дебіторської заборгованості, дні	200	97	97	-103,36	0,84	-30,20
Період погашення кредиторської заборгованості, дні	190	96	87	-93,84	-8,53	-32,18
Коефіцієнт оборотності запасів	14,22	23,49	22,19	9,28	-1,30	24,95
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,25	1,82	2,49	0,57	0,67	40,97
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4,18	5,90	6,27	1,72	0,37	22,42
Операційний цикл, дні	229	117	120	-112,06	3,07	-27,62

Із даних таблиці 2.6 можна стверджувати, що ділова активність ТОВ НВП "Зоря" з кожним роком покращується. Результати аналізу показали, що всі елементи прискорюють обертання. Дані зміни є доказом скорочення періодів обертання дебіторської заборгованості від 200 днів до 97 днів, а також кредиторської заборгованості від 190 днів до 87 днів. Результатом даного зменшення є покращення розрахункової дисципліни. Зниження

періоду погашення дебіторської заборгованості призвело до зменшення операційного циклу з 229 днів до 120 днів протягом останніх трьох років. Також, позитивно вплинула оптимізація виробничого процесу на тривалість операційного циклу у 2016 році. Позитивна тенденція спостерігається у зростанні оборотності власного капіталу, викликана стрімким зростанням прибутку товариства. Отже, підприємство постійно підвищує ефективність використання запасів, основних засобів, власного капіталу, покращує розрахункову дисципліну.

При аналізі необхідно приділити належну увагу показникам рентабельності підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники рентабельності ТОВ НВП "Зоря" за 2015 - 2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення		Середній темп росту, %
	2015	2016	2017	2016 р. від 2015 р.	2017 р. від 2016 р.	
Рентабельність активів	0,5	1,5	13,9	1,02	12,37	427,26
Рентабельність власного капіталу	2,0	5,7	45,8	3,65	40,10	378,54
Рентабельність продажу	6,1	4,8	11,8	-1,26	6,95	39,08
Рентабельність продукції	0,1	0,3	0,4	0,18	0,06	100,00
Рентабельність діяльності	0,1	0,1	0,2	0,00	0,06	41,42

Проаналізувавши таблицю 2.7, можемо зробити висновок, що протягом останніх трьох років рентабельність підприємства зростає. Дане зростання відбулося за рахунок ефективної діяльності підприємства. Підтвердженням є зростаюча тенденція рентабельності активів протягом 2015-2017 рр.. Якщо в 2016 р. ТОВ НВП "Зоря" отримало 1,5 копійок чистого прибутку на кожен вкладений гривню активів, то в 2017 році - вже 13,9 копійок. Дане зростання відбулося за рахунок збільшення чистого прибутку, а також, оптимізації структури оборотних активів. Отже, підприємство продуктивно використовує наявний капітал, а також власні кошти, інвестовані власниками. Важливим є помітне зростання рентабельності продажу, що

свідчить про прибутковість операційної діяльності, а також про ефективне управління витратами. Таким чином, діяльність ТОВ НВП "Зоря" впродовж останніх років була прибутковою, підприємство ефективно використовує свої ресурси.

Горизонтальний та вертикальний аналіз Балансу та Звіту про фінансові результати наведено у Додатках М та Н, де зазначена інформація про зміни у активах, власному капіталі та зобов'язаннях. З даних таблиць М.1 та Н.1 можна констатувати про розширення та підйом діяльності ТОВ НВП "Зоря" впродовж останніх трьох років. Спостерігається щорічне збільшення валюти балансу у середньому на 13%. Відбулося це за рахунок збільшення інвестицій, а також величини запасів. А саме, було інвестовано 84 млн. грн. у малотоннажне виробництво тротилу, було підписано контракт з однією світовою компанією на виробництво і постачання 1750 тонн тротилу марки А. У розрізі аналізу пасивів, позитивним є зменшення довгострокових кредитів банків на 34%. Спостерігається позитивне зменшення кредиторської заборгованості у 2017 році з 2501711 тис. грн. до 2042179 тис. грн.

Слід зазначити, що підприємство функціонує у надзвичайних умовах, адже знаходиться на території, де відбувалася антитерористична операція, триває операція об'єднаних сил та введено воєнний стан. Всі ці події мають вагомий вплив на підприємства області. Спад виробництва відбувся під час загострення ситуації у травні-липні 2014 року. Неодноразово повністю зупинялося виробництво, доводилося посилювати охорону складів тротилу. Підприємство не мало змоги вивозити продукцію з міста, оскільки було пошкоджене залізничне сполучення, кілька разів місто було зачиненим. Більшість підприємств області потрапили в фінансову кризу через втрату основних споживачів – російського ринку збуту. ТОВ НВП "Зоря" не так жорстоко відчуло на собі відмову від втрати російських споживачів, оскільки більше експортують продукцію до країн Європи, США. Але все одно зупинене виробництво, відмова від постійних споживачів, перебої у постачанні сировини позначилися на фінансовому становищі у 2014-2015

роках. Сьогодні підприємство функціонує у нормальному режимі, але через ведення воєнного стану, було посилено охорону складів з тротилу.

Отже, відповідно до отриманих результатів аналізу балансу можемо стверджувати, про наявну позитивну тенденцію збільшення валюти балансу. Позитивним моментом є залучення нових інвестицій, збільшення запасів та готової продукції у результаті впровадження виробництва нових видів продукції. Впродовж досліджуваного періоду спостерігається розширення та підйом діяльності.

Підсумувавши вищенаведені результати аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ НВП "Зоря" за 2015 - 2017 рр. можемо зробити висновок, що діяльність є ефективною, підприємство є ліквідним, платоспроможним та фінансово стійким, має високу ділову активність. З кожним роком економічні показники покращуються. Проблемним питанням є незадовільний технічний стан основних засобів. Хоча підприємство за останні роки почало інвестувати в модернізацію виробництв, але цього не достатньо.

Аналізуючи вплив зовнішніх факторів на діяльність підприємства, маємо загрозу від зростаючого імпорту сірчаної кислоти з боку білоруських заводів "Нафтан", "Гомельський хімзавод", та російського "Среднеуральського медеплавильного заводу". З 2016 по 2017 рік імпорт сірчаної кислоти від вищезгаданих постачальників зріс більше ніж в три рази. ТОВ НВП "Зоря" не може конкурувати з закордонними постачальникам, оскільки собівартість вітчизняної сірчаної кислоти вдвічі вища.

Для підтримки статусу "конкурентоспроможне підприємство", а також для реалізації стратегічних цілей: створення нових виробництв випуску перспективної продукції, необхідно вивільнити додаткові кошти, за рахунок оптимізації витрат підприємства, а також залучити інвестиції.

2.2 Особливості організаційно-технічних аспектів облікової політики ТОВ НВП "Зоря"

Усі методи, принципи і процедури, які ТОВ НВП "Зоря" обрали та використовують при веденні обліку та складанні звітності, документально відображені у Наказі "Про облікову політику" (Додаток П).

Питанням формування облікової політики займався головний бухгалтер О. О. Кравченко спільно с аудиторською фірмою "ЕКОЛЕНД". Вона була затверджена Наказом № 98 "Про облікову політику" керівником ТОВ НВП "Зоря" О. І. Чернецов від 6 серпня 2010 року.

Сформована облікова політика "Зорі" була на основі вимог чинного законодавства України, з врахуванням специфіки та особливості діяльності хімічного підприємства. Вона є стислою за змістом, обсягом 19 сторінки формату А4. Основна частина облікової політика присвячена розкриттю методологічних аспектів ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Структура чинної облікової політики ТОВ НВП "Зоря" відображена на рисунку 2.1.

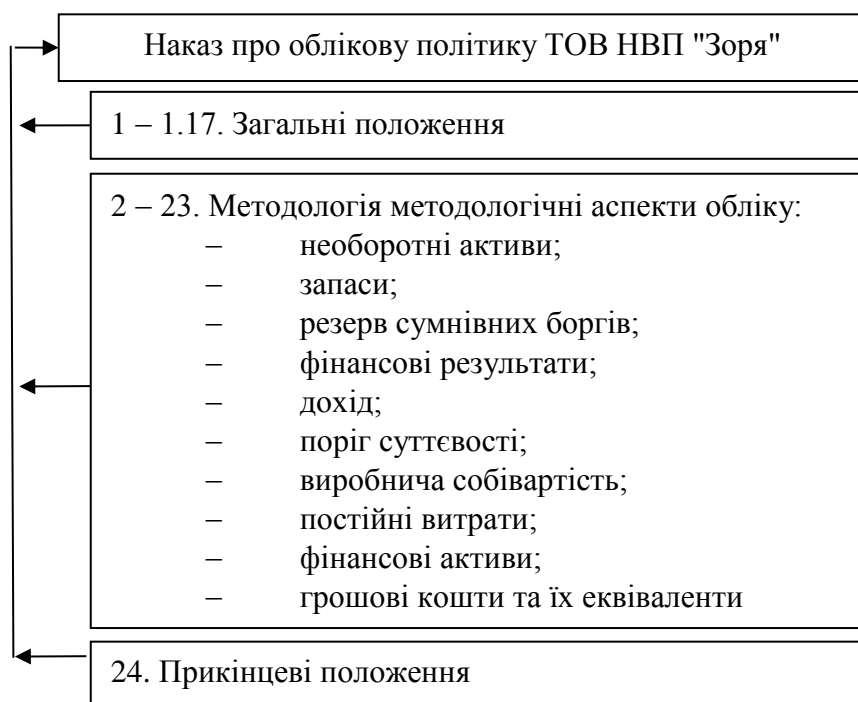

Рисунок 2.1 – Структура діючої облікової політики ТОВ НВП "Зоря"

Перші пункти розпорядчого документа присвячено розкриттю питань щодо загальних положень, а саме організації роботи бухгалтерського відділу. Зазначено, що всі обов'язки з ведення податкового та бухгалтерського обліку, складання звітності покладено на структурний підрозділ "Бухгалтерія", який підпорядковується головному бухгалтеру. Бухгалтерія функціонує на основі Положення про бухгалтерію ТОВ НВП "Зоря".

В обліковій політиці не зазначена форма організації бухгалтерського відділу. Згідно внутрішніх документів, на підприємстві діє централізована форма організації бухгалтерії, обов'язки між працівниками розподілено за операційним принципом.

В обліковій політиці приділена належна увага переліку осіб, які мають право підпису документації. Керівник підприємства наділений правом першого підпису банківської документації, головний бухгалтер – другим правом. Первинні бухгалтерські документи мають право підписувати: керівник, головний бухгалтер, заступник головного бухгалтера, облікові працівники та головний інженер. Підписувати податкові накладні та фінансові звіти має право головний бухгалтер.

За відсутності головного бухгалтера, усі обов'язки та відповідальність покладено на заступника. У разі їх відсутності, керівник підприємства має окремим наказом призначити відповідальну особу.

Організаційно-технічна частина повинна висвітлювати відповідальність та обов'язки головного бухгалтера і його заступника, а також містити перелік матеріально-відповідальних осіб, які несуть відповідальність за проведення господарських операцій, отримання та видання ТМЦ, здійснення операцій законодавчим актам та статуту, за складання звітності. Окремими додатками мають бути затверджені переліки зразків підпису відповідальних осіб. Але дані відомості відсутні в обліковій політиці. Права та обов'язки облікових працівників документально оформлено у посадових інструкціях.

Товариство зобов'язалося вести бухгалтерський облік за журнально-ордерною формою з 1С: Підприємство 7.7 та М.Е.Дос.

В обліковій політиці не в повному обсязі розкрито положення щодо організації звітності на підприємстві. Відмічено, що фінансова звітність має формуватися відповідно до вимог НП(с)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Не приділена увага питанням організації управлінської, податкової та статистичної звітності.

Аналізуючи організаційно-технічну частину, виявлено відсутність додатка до облікової політики про інвентаризацію, який би чітко регламентував порядок організації та проведення інвентаризації. У розпорядчому документі зазначено, що відповідно до вимог чинного законодавства, керівник підприємства відповідним наказом призначає комісію для проведення інвентаризації та формування її результатів. Хоча інвентаризація на підприємстві здійснюється за встановленим порядком та в чітко визначені строки, але відсутній додаток до облікової політики, який би регламентував порядок здійснення інвентаризації.

В обліковій політиці залишилось нерозкритим питання стосовно документообігу ТОВ НВП "Зоря". Наводиться інформація лише, що для відображення усіх операцій та подій в обліку мають використовуватися первинні документи. Негативною рисою є відсутність затвердженого переліку первинних документів, а також облікових реєстрів, які використовуються підприємством. Не затвердженими є оперграми, схеми та індивідуальні та зведені графіки документообороту. Відсутня інформація щодо видачі, строків та умов зберігання документації та облікових реєстрів.

Бухгалтерський облік на НВП "Зоря" ведеться відповідно до Робочого плану рахунків, який затверджено у додатку до облікової політики.

Відповідно до розпорядчого документа, на керівника покладено проведення безпосереднього контролю за дотриманням облікової політики. Ще однією негативною рисою є не затверджена в обліковій політиці система й форми управлінського або внутрішньогосподарського обліку, звітності та

контролю. Відсутнє положення про проведення щорічної аудиторської перевірки незалежним аудитором або фірмою.

Отже, облікова політика ТОВ НВП "Зоря" містить ряд недоліків. У наказі відсутні основні відомості підприємства, не зазначена форма організації бухгалтерського відділу. Належним чином не приділена увага питанням організації управлінської, податкової та статистичної звітності. Виявлено відсутність ряду рекомендованих додатків до облікової політики у розрізі положень, щодо інвентаризації, документообігу, матеріально-відповідальних осіб.

2.3 Методологічні аспекти облікової політики ТОВ НВП "Зоря"

Як вже зазначалося у попередньому пункті, найбільша частина облікової політики стосується методології відображення господарських операцій та подій у бухгалтерському обліку. Методологічна частина визначає порядок визнання зобов'язань та активів, їх оцінку та особливості обліку.

Проаналізувавши облікову політику, можемо зробити висновок, про відсутність чіткої структури, певного групування щодо наведення методології обліку окремо активів, зобов'язань та пасиву. Інформація наводиться в хаотичному порядку, з поділом на підпункти.

Маємо зазначити про відсутність видів діяльності, які здійснює підприємство. Лише у заключній частині облікової політики є положення, які стосуються узагальнення витрат від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та витрат на запобігання надзвичайним подіям на спеціальних рахунках. Не наведена інформація, у чому полягає їх проведення.

В окремому пункті зазначено умови визнання нематеріальних активів та об'єктів основних засобів. Необхідними умовами є строк корисного використання – більше одного року та первісна вартість – більше 6 тис. грн. Підприємство під визначенням "основний засіб" розуміє закінчений прилад

або пристрій, який здатний виконувати ряд самостійних функцій. Стисле визначення наведено щодо нематеріальних активів. Відповідно до облікової політики, актив, який відрізається від матеріального слід визнавати нематеріальним. Вважаємо, цього визначення не достатньо, необхідно більш ширше та точніше надавати тлумачення.

Підприємство використовує прямолінійний метод нарахування амортизації для основних засобів та нематеріальних активів щомісячно та безперервно. Виключенням є періоди консервації, за яких амортизація не нараховується. Прямолінійний метод використовують, виходячи зі строку їх корисного використання. Обліковою політикою не затверджено строки корисного використання активів, але необхідно встановлювати не менше мінімального строку, передбачено податковим кодексом України, а також необхідно враховувати продуктивність, фізичний та моральний знос.

Відсутня інформація щодо обліку нематеріальних активів та основних засобів, за якою вартістю оцінюються активи, які витрати входять до первісної вартості. Витрати, які понесені на модернізацію та реконструкцію, підприємство обліковує на окремому рахунку 15 "Капітальні інвестиції". Відповідно до положень бухгалтерського обліку, підприємство ці витрати або відносить до складу витрат звітного періоду, або збільшує первісну вартість активу. НВП "Зоря" обрали останній варіант.

Слід відмітити, про наявність в обліковій політиці переліку первинних документів щодо руху основних засобів та відсутність затверджених форм для обліку нематеріальних активів. В документі не приділено увагу питанню, порядку проведення переоцінки даних активів. Також не розкрито положення щодо визначення ліквідаційної вартості нематеріальних активів.

В окремому пункті облікової політики наведені умови визнання малоцінних необоротних матеріальних активів. Активи відносять до цієї групи, якщо первісна вартість не перевищує 6 тис. грн., а строк корисного користування – більше одного року. Амортизацію нараховуються у першому місяці експлуатації активу у розмірі 100 % вартості.

Негативним фактом є відсутність порядку обліку МШП, строком використання менше року, та необоротних активів, утримуваних для продажу. Відсутнє положення щодо списання даних груп активів.

У положенні наводиться інформація щодо одиниці бухгалтерського обліку запасів та умови їх визнання. Підприємство має право визнати актив запасами, якщо є ймовірність отримання економічних вигід у майбутньому та існує можливість визначити достовірну вартість. Положення визначає первісну собівартість запасів, за якою вони зараховуються на баланс підприємства. Якщо запаси було придбано, необхідно визначати собівартість згідно П(с)БО 9 "Запаси", а якщо були виготовлені самостійно – відповідно до П(с)БО 16 "Витрати". Подальшу оцінку запасів здійснюють за середньозваженою собівартістю. Вибуття запасів оцінюють за ідентифікованою собівартістю. Неліквідні запаси списують на позабалансовий субрахунок 07 "Активи на відповідальному зберіганні".

Слід відмітити, що підприємство веде облік транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку 209 "Інші матеріали", з щомісячним розподілом між залишками запасів на кінець місяця.

В обліковій політиці приділено увагу резерву сумнівних боргів. Підприємство не здійснює нарахування резерву на поточну дебіторську заборгованість. Лише у випадку, визнання неплатоспроможності боржника, нараховують суму резерву на суму заборгованості з відображенням у складі операційних витрат. Якщо заборгованість визнається безнадійною, підприємство списує суму резерву та заборгованості на позабалансовий субрахунок 071 "Списана дебіторська заборгованість". Відповідно до облікової політики НВП "Зоря", строк позивної давності такої заборгованості – 3 роки. Резерв сумнівних боргів обліковує підприємство на рахунку 38 "Резерв сумнівних боргів", формуючи один раз на рік на дату балансу. Резерв нараховується методом абсолютної суми сумнівної дебіторської заборгованості. Провівши аналіз методології обліку дебіторської заборгованості, можна відмітити, відсутність критеріїв визнання дебіторської

заборгованості, переліку підстав відповідно до яких, заборгованість визнається безнадійною.

В окремому пункті облікової політики розкривається інформація, щодо обраного методу створення забезпечень. Щорічні відпустки обчислюються шляхом добутку нарахованої заробітної плати та відсотку, визначеного як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального фонду оплати праці, що становить 12%.

Слід наголосити на відсутності інформації, щодо порядку обліку та оцінки зобов'язань підприємства в обліковій політиці. На підприємстві встановлено поріг суттєвості в розмірі 1000 грн.

Відповідно до розпорядчого документа, для обліку витрат підприємство має користуватися лише 9 класом Плану рахунків. Списання відбувається щомісяця або у кінці звітної року на рахунок 79 "Фінансові результати". В обліковій політиці відсутні умови визнання витрат, їх класифікація, а також не зазначено метод обліку витрат.

Позитивним моментом облікової політики є затверджений перелік і склад статей постійних і змінних загальновиробничих витрат, обчислення виробничої собівартості продукції. Базою розподілу загальновиробничих витрат є заробітна плата основного виробничого персоналу.

Окремі пункти облікової політики ТОВ НВП "Зоря" присвячені стислому визначенню грошовим коштам та їх еквівалентам. Звіт про рух грошових коштів прийнято складати за прямим методом.

Маємо зазначити, що облікова політика не в повному обсязі розкриває положення, які регламентують порядок ведення податкового обліку на підприємстві. Зазначено лише, що податок на прибуток нараховується щоквартально, з відображенням нарахованої суми у проміжній фінансовій звітності. Відстроченні податкові активи та зобов'язання підприємство обчислює за ставками оподаткування, які діяли протягом періоду, у якому здійснювалося погашення зобов'язання, використання або реалізація активу.

Вище перелічені елементи облікової політики, які затверджені в діючій обліковій політиці ТОВ НВП "Зоря" безпосередньо впливають на фінансовий стан та результати діяльності досліджуваного підприємства. Зокрема для збільшення фінансового результату підприємство використовує прямолінійний метод нарахування амортизації необоротних активів. Використання даного методу вплинуло на показники майнового стану. Було зафіксовано наявну негативну тенденцію зростання показника зносу, що свідчить про зношеність основних фондів на 76%. На підприємстві погіршується технічний стан основних засобів. З метою збільшення фінансового результату, фінансові витрати підприємства розподіляють шляхом капіталізації витрат, які були понесені при створенні кваліфікаційного активу, а також було встановлено мінімальне значення порогу суттєвості.

Отже, елементи діючої облікової політики ТОВ НВП "Зоря" свідчать про застосування стратегії "максимальні доходи та мінімальні витрати"

Провівши аналіз облікової політики ТОВ НВП "Зоря", підкреслюємо, що даний документ містить ряд недоліків. Відсутня чітка структура, елементи облікової політики наведені в хаотичному порядку. Слід відмітити про недостатню деталізацію об'єктів активів, зобов'язань та власного капіталу. Не розкрито питання щодо документального оформлення обліку та руху ресурсів підприємства. Відсутні визначення облікових одиниць об'єктів обліку, їх умови визнання. Облікова політика не розкриває методологічних аспектів управлінського обліку.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ НВП "Зоря"

3.1 Вдосконалення організаційно-технічних аспектів облікової політики ТОВ НПВ "Зоря"

На підставі даних аналізу облікової політики ТОВ НПВ "Зоря" можемо зробити висновок про наступне: розпорядчий документ містить багато недоліків, які стосуються як методологічних аспектів так і організаційно-технічних. Говорячи про останнє, виявлено відсутність чіткої структури, не в повному обсязі або зовсім відсутня інформація про основні елементи облікової політики.

Також за результатами аналізу виявлено, що облікова політика досліджуваного підприємства розкриває елементи лише бухгалтерського обліку, що є недостатньою умовою для існування в конкурентному середовищі. Глобалізаційні процеси, науково-технічний прогрес, а також посилення конкуренції зумовили зміну методів та правил організації облікової політики на підприємстві.

Вважаємо за необхідне, вдосконалити структуру наказу, зробити її чіткою та більш структуризованою та деталізованою (Додаток Р). Інформацію, яка наводиться в діючій обліковій політиці, необхідно згрупувати по розділам. А також додати окремі розділи, які стосуються управлінського та податкового обліку, а також розкрити відповідальність за виконання наказу про обліку політику та організацію бухгалтерського обліку.

Пропонуємо до наказу додати преамбулу, у якій міститься загальна інформація про підприємство (табл. 3.1). Дана інформація є важливою та необхідною для зовнішніх користувачів.

Таблиця 3.1 – Преамбула. Загальні положення про підприємство ТОВ НВП "Зоря"

Показник	Зміст
Підприємство	ТОВ НВП "Зоря"
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Ознака особи	Юридична особа
Юридична адреса і місцезнаходження	Україна, Луганська область, місто Рубіжне, вул. Заводська, 1Г/36, 93001
Відношення до системи оподаткування	Загальна система оподаткування, платник ПДВ
Власники	Акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю "Зеріфо Венчерз Лтд", кінцевий бенефіціарний власник – А. О. Черенцов.
Основний вид діяльності	20.14 виробництво інших основних органічних хімічних речовин
Статутний капітал	351584 тис. грн.
Середня чисельність персоналу	1700 працівників

В окремому розділі необхідно розкрити інформацію облікової політики стосовно податкового обліку. Користувачі фінансової звітності мають володіти інформацією про перелік платежів, податків та зборів, які сплачує підприємство до бюджету. ТОВ НВП "Зоря" сплачує податок на прибуток за загальною ставкою, податок на додану вартість, єдиний соціальний внесок, а також екологічний податок за викиди та скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти та атмосферне повітря.

Погоджуємося з думкою І. А. Герасомовичем, що в сучасних умовах облікова політика повинна бути не тільки інструментом бухгалтерського обліку, а й однією з обов'язкових складових "нового прогнозного економічного механізму управління сучасним підприємством – фінансового інжинірингу" [13].

Вважаємо за необхідне розширити функції облікової політики ТОВ НВП "Зоря", доповнити її інструментами управлінського обліку, які є механізмами оптимізації кризових явищ у глобалізованому та конкурентному середовищі (рис. 3.1). Необхідним є доповнення облікової політики інструментами бухгалтерського інжинірингу, враховуючи принципи

прогнозування та бюджетування в умовах управління бізнес-процесами фінансової та операційної діяльності хімічного підприємства.

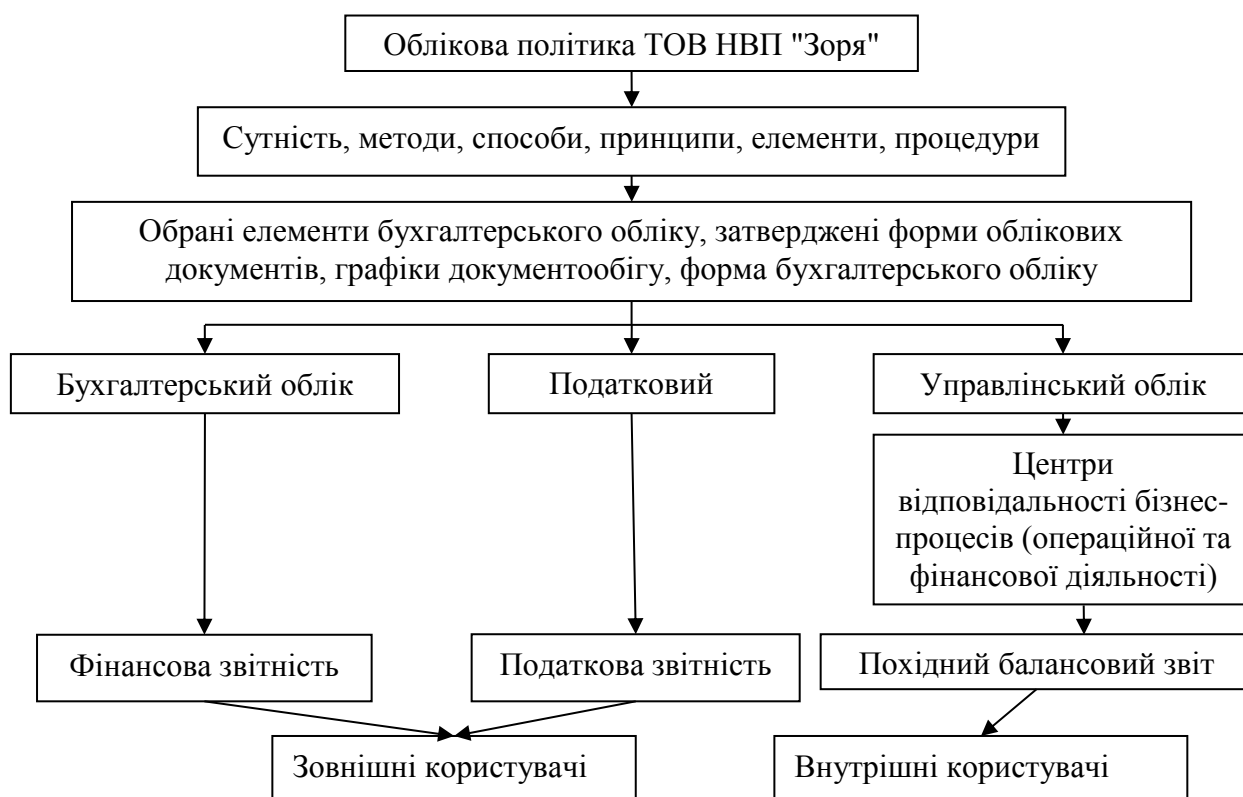

Рисунок 3.1 – Модель облікової політики ТОВ НВП "Зоря"

ТОВ НВП "Зоря" – це сучасне підприємство, яке займає лідируючі позиції як на вітчизняному ринку так і на міжнародному. Це великий потужний виробничий комплекс, який потребує впровадження ефективного та дієвого управлінського обліку на підприємстві. Вважаємо за необхідне розкрити аспекти управлінського обліку в обліковій політиці.

Облікову політику слід доповнити наступними елементами: здійснювати управлінський облік за центрами відповідальності як операційної так і фінансової діяльності. Пропонуємо розкрити організаційну структуру НВП "Зоря" за центрами відповідальності в обліковій політиці (Додаток С). Об'єктами обліку фінансової діяльності є фінансові ситуації, а саме платоспроможність, ліквідність, ризики. Для операційної діяльності є

обраний метод обліку, бюджетування та прогнозування. В додатках необхідно навести перелік встановлених планів і бюджетів (Додаток Т).

Для хімічного підприємства ТОВ НВП "Зоря" доцільно обрати елемент облікової політики – метод бюджетування "від досягнутого". Відповідно до якого планові показники розраховують на підставі результатів минулих періодів, враховуючи вплив інфляції та зміни курсу валют, цінової та податкової політики. В обліковій політиці необхідно зазначити, що бюджетування на підприємстві здійснюється за центрами відповідальності.

Для здійснення належного аналізу та контролю в системі управлінського обліку необхідно в обліковій політиці затвердити форми внутрішньої управлінської звітності. Це може бути похідний балансовий звіт, моніторинговий звіт про зміни або виконання бюджетів (Додаток У).

Впровадження даних аспектів в облікову політику надасть можливість підприємству в сучасних ринкових умовах знаходити внутрішні резерви зменшення рівня витрат, встановлювати прийнятний рівень фінансових витрат, оптимізувати податкову політику.

Під час аналізу облікової політики було виявлено, що на ТОВ НВП "Зоря" відсутні форми графіків документообігу. Вважаємо, що цей недолік є суттєвим, оскільки ефективне управління залежить від чіткої та організованої системи документообігу. Незатверджені графіки уповільнюють та значно ускладнюють обліковий процес в цілому. Запропонована форма графіку документообороту на підприємстві наведена у Додатку Ф. Кожний документ має оформлюватися та перевірятися відповідальною особою, у зазначені терміни. Документація підприємства має зберігатися належним чином як в поточному архіві – бухгалтерії (3 роки), так і в постійному архіві (понад 5 років). Дотримання графіку дозволить мінімізувати строки створення та перебування первинних документів у структурних підрозділах, забезпечить своєчасне документальне відображення подій, поліпшить обліковий процес на підприємстві.

Підприємство повинно в обліковій політиці зазначати перелік документів, які використовуються на підприємстві та форми, які затверджуються наказом керівника. Дане посилення в обліковій політиці відсутнє. Для покращення ефективності документообігу та облікового процесу пропонуємо затвердити даний перелік (Додаток X).

Прикладом затвердженої форми є Звіт про управління, яке підприємство має складати та подавати починаючи з 2018 року, відповідно до внесених змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Законодавчо форма звіту є невизначеною. Вважаємо за доцільне затвердити в обліковій політиці розроблену форму Звіту про управління (Додаток Ц). Основне призначення звіту – це характеристика стану та перспективи розвитку підприємства ТОВ НВП "Зоря".

Оскільки однією з стратегічних цілей підприємства є залучення інвестицій, підприємство може використати вищезгаданий звіт як інструмент для залучення нових інвесторів. Пропонуємо навести інформацію щодо результатів діяльності, цілей керівництва та стратегії їх досягнення, наявні технічні ресурси та інтелектуальний капітал, роз'яснити цінність продукції підприємства. За допомогою звіту необхідно надати інформацію про ризики та шляхи їх подолання. Звіт повинен охарактеризувати успіх підприємства, демонструвати надійність та стійку тенденцію до зростання, використовуючи економічні показники діяльності: ліквідності, платоспроможності, ділової активності.

В обліковій політиці необхідно затвердити спосіб оприлюднення Звіту про управління. Окрім подання до податкової та органу статистики разом з фінансовою звітністю, вважаємо за доцільне оприлюднювати його на сайті підприємства.

Таким чином, Звіт про управління ТОВ НВП "Зоря" – важливий маркетинговий інструмент, щоб бути на крок попереду конкурентів, стати більш прозорим підприємством та залучити інвестиції.

Важливим елементом облікової політики, який потребує вдосконалення, є інвентаризація. Пропонуємо обліковою політикою регламентувати склад інвентаризаційної комісії та графік її проведення (Додаток Ш). Оскільки ефективно організована інвентаризаційна робота є дієвим методом здійснення контролю за збереженням ресурсів підприємства.

Отже, затвердження вищеперелічених пропозицій удосконалення організаційно-технічних аспектів облікової політики дозволить покращити ефективність облікового процесу на підприємстві. Розширення функцій облікової політики дозволить гармонізувати ведення бухгалтерського, управлінського та податкового обліку, що сприятиме покращенню загальної ефективності діяльності ТОВ НВП "Зоря".

3.2 Шляхи вдосконалення методологічних аспектів облікової політики ТОВ НВП "Зоря"

На підставі даних аналізу облікової політики ТОВ НВП "Зоря" було зроблено висновок, що методологічна частина містить певні недоліки. Зазначено про недостатню деталізацію об'єктів активів, зобов'язань та власного капіталу. Деякі положення або взагалі відсутні або наводяться не в повному обсязі.

Маємо зазначити, що в обліковій політиці НВП "Зоря" відображено не все елементи щодо обліку запасів. Пропонуємо додати інформацію щодо організації аналітичного обліку готової продукції:

- у виробничих підрозділах – у кількісному вираженні;
- у бухгалтерському відділі – у кількісно-сумарному вираженні;
- на складах готової продукції – у кількісному вираженні.

За результатами проведеного аналізу у попередньому розділі, було виявлено незадовільний технічний стан основних засобів. Він свідчить про зношеність основних фондів на 76%. Вважаємо за доцільне провести удосконалення елементів амортизаційної політики.

Для покращення технічного стану, необхідно обрати прискорений метод амортизації. Для обрання найбільш ефективного методу, нарахуємо амортизацію на виробниче устаткування, яке використовується ТОВ НВП "Зоря" у виробництві, різними методами. Вхідні данні для розрахунку: первісна вартість – 660 тис. грн., строк корисного використання 8 років, ліквідаційна вартість складає 20 тис. грн.. Розрахунки амортизаційних відрахувань, використовуючи прискорені методи амортизації наведено у Додатку Щ.

Відповідно до діючої облікової політики, підприємство використовує прямолінійний метод. Амортизаційні відрахування складають 80 тис. грн. на рік. Тобто, частка амортизаційних відрахувань на рік становить 25% загальної вартості. Узагальнені відрахування за умов обрання прискорених методів наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Узагальнення амортизаційних відрахування, використовуючи прискорені методи амортизації

Роки	Метод зменшення залишкової вартості		Метод прискореного зменшення залишкової вартості		Кумулятивний метод	
	Сума нарахованої амортизації, грн.	Питома вага, %	Сума нарахованої амортизації, грн.	Питома вага, %	Сума нарахованої амортизації, грн.	Питома вага, %
1	231000,00	36,09	165000,00	25,78	142222,22	22,22
2	150150,00	23,46	123750,00	19,34	124444,44	19,44
3	97597,50	15,25	92812,50	14,50	106666,67	16,67
4	63438,38	9,91	79609,38	12,44	88888,89	13,89
5	41234,94	6,44	62207,03	9,72	71111,11	11,11
6	26802,71	4,19	59155,26	9,24	53333,33	8,33
7	17421,76	2,72	39366,46	6,15	35555,56	5,56
8	12354,70	1,93	18099,37	2,83	17777,78	2,78
Усього	640000,00	100,00	640000,00	100,00	640000,00	100,00

Розрахунок амортизаційних відрахувань протягом строку корисного використання (табл. 3.2) показав, що найбільш ефективним та доцільним є

метод зменшення залишкової вартості. Використання даного методу призведе до завищення собівартості лише у перший рік порівняно з прямолінійним методом. Таким чином підприємство отримає менший прибуток у першому році, а з кожним наступним роком він буде збільшуватися. ТОВ НВП "Зоря" доцільніше використовувати метод зменшення залишкової вартості, який дозволить зменшити моральний знос основних засобів та покращити технічний стан.

Пропонуємо переглянути елемент облікової політики щодо обраного методу амортизації малоцінних необоротних активів. Підприємство нараховує амортизацію на дані активи у розмірі 100% їх вартості в першому місяці експлуатації об'єкта. Вважаємо за необхідне, нараховувати амортизацію по 50% їх вартості у першому та останньому місяці використання. Запропонований поділ дозволить зменшити величину витрат у звітному році, а також забезпечить більш раціональний розподіл витрат на підприємстві. Оскільки використання прискорених методів амортизації основних засобів призведе до значного збільшення витрат у звітному році. А також, враховуючи значний строк корисного використання матеріальних необоротних активів, є недоцільним віднесення їх вартості на один період.

Таким чином, нами було запропоновано удосконалення методологічних аспектів облікової політики, що знайшли своє відображення в амортизаційній політиці ТОВ НВП "Зоря". Запровадження вищезгаданих пропозицій дозволить на підприємстві покращити технічний стан основних засобів, з мінімальним збільшенням собівартості готової продукції.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі наведено теоретичне дослідження тлумачення терміну "облікова політика". На основі узагальнених підходів, запропоноване наступне визначення: облікова політика – це сукупність облікових рішень щодо методів, способів ведення обліку та складання звітності, які підприємство самостійно розробляє, враховуючи специфіку діяльності, або обирає із запропонованих альтернатив. Встановлено, що метою облікової політики у процесі організації та ведення обліку є формування впорядкованої, оптимальної та найбільш узгодженої облікової основи для складання неупередженої звітності.

Було виявлено багаторівневість облікової політики. Регламентація здійснюється на міжнародному, міждержавному, державному, галузевому рівнях та на рівні окремого підприємства. Повинна враховувати загальні засади ведення обліку та звітності. Таким чином, вдало розроблена облікова є важливим механізмом, завдяки якому можна ефективно поєднати державне регулювання та власне бачення ведення бухгалтерського обліку власника підприємства.

Також було досліджено вплив елементів політики на показники фінансових результатів. Обґрунтовано, що облікова є тим самим інструментом, за допомогою якого підприємство може, використовуючи розподіл та перерозподіл витрат між періодами, мінімізувати, максимізувати або вирівнювати прибуток.

Документально оформлюється облікова політика наказом власника або керівника. Вона має висвітлювати організаційно-технічні та методологічні аспекти, які регламентують ведення обліку та складання звітності.

Доведено, що основні положення, які мають суттєвий вплив на показники фінансового стану, результати діяльності, стан грошового обігу, підлягають гласності. Встановлено за яких умов підприємство має право

вносити зміни до наказу. Вплив зміни облікової політики можна відобразити шляхом застосування перспективного або ретроспективного способу.

Базою для написання кваліфікаційної магістерської роботи було Товариство з обмеженою відповідальністю навчально-виробниче підприємство "Зоря", основною метою діяльності якого є хімічне виробництво. За результати проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ НВП "Зоря", а також дослідження основних складових облікової політики було зроблено наступні висновки:

– розраховані показники фінансового стану за 2015–2017 рр. свідчать, що діяльність є ефективною, підприємство є ліквідним, платоспроможним та фінансово стійким, має високу ділову активність. З кожним роком економічні показники покращуються. Проблемним питанням є незадовільний технічний стан основних засобів та зависока собівартість деяких видів продукції. Виявлена загроза від зростаючого імпорту сірчаної кислоти з боку білоруських заводів "Нафтан", "Гомельський хімзавод", "Среднеуральського медеплавильного заводу";

– облікова політика ТОВ НВП "Зоря" містить ряд недоліків. У розрізі організаційно-технічних аспектів – в наказі відсутні основні відомості підприємства, не зазначена форма організації бухгалтерського відділу. Належним чином не приділена увага питанням організації управлінської, податкової та статистичної звітності. Виявлено відсутність ряду рекомендованих додатків до облікової політики щодо інвентаризації, документообігу.

– з огляду методологічних аспектів облікової політики виявлено наступні недоліки: відсутня чітка структура, елементи наведені в хаотичному порядку. Слід відмітити про недостатню деталізацію об'єктів активів, зобов'язань та власного капіталу. Не розкрито питання щодо документального оформлення обліку та руху ресурсів підприємства. Відсутні визначення облікових одиниць об'єктів обліку, їх умови визнання. Облікова політика не розкриває методологічних аспектів управлінського обліку.

Для удосконалення облікової політики ТОВ НВП "Зоря" нами було розроблено та запропоновано наступні пропозиції:

- удосконалити структуру, зробити її більш чіткою;
- запропоновано використати інструменти фінансового інжинірингу. Розкрити аспекти управлінського обліку, а саме здійснювати управління за центрами відповідальності, запровадити принципи бюджетування та прогнозування. Було запропоновано форми внутрішньої звітності, які необхідно затвердити в обліковій політиці;
- з метою удосконалення облікового процесу було запропоновано вдосконалення документообігу та інвентаризації як елементів облікової політики;
- облікову політику було запропоновано розширити аспектами податкового обліку;
- для покращення технічного стану основних засобів було запропоновано змінити прямолінійний метод амортизації на метод зменшення залишкової вартості. А також запропоновано змінити амортизаційну політику у розрізі нарахування амортизації малоцінних необоротних активів. Обґрунтовано доцільність нарахування амортизації по 50% їх вартості у першому та останньому місяці використання.

Таким чином, затвердження запропонованих рекомендацій дозволить на підприємстві покращити технічний стан основних засобів, з мінімальним збільшенням собівартості готової продукції, покращити ефективність облікового процесу на підприємстві. Розширення функцій облікової політики дозволить гармонізувати ведення бухгалтерського, управлінського та податкового обліку, що сприятиме покращенню загальної ефективності діяльності ТОВ НВП "Зоря".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильєва Л. М. Сутність облікової політики, її значення і вимоги, які до неї пред'являються. *Ефективна економіка*. 2013. № 6. С. 45–63.
2. Верига Ю. А. Еккаутинг ефективності вкладення капіталу в торговельну сферу : монографія. Полтава : ПУСКУ, 2002. 355 с.
3. Водоп'янова О. Облікова політика: починаємо новий рік. *Дебет–Кредит*. 2010. № 05. С. 16–19.
4. Войтенко Т. В. Облікова політика. *Податки і бухгалтерський облік*. 2010. № 1. С. 16–22.
5. Голов С. Креативний облік – загроза професії та суспільству. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 1. С. 31–42.
6. Голуб Н. Ю. Формування облікової політики підприємства в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. № 23.17. С. 192–197.
7. Давидова Г. М. Облікова політика : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 479 с.
8. Дроздова О. Г. Особливості формування облікової політики на підприємствах комісійної торгівлі. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Київ, 2014. № 1 (72). С. 120–127.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/z089399>. – Назва з екрану.
10. Кіляр О. Р. Облікова політика підприємства : курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ імені І. Пулюя, 2016. 69 с.

11. Колос І. В. Особливості облікової політики для сучасного підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. Київ : Екаунтинг, 2015. № 2–3. С. 41–52.
12. Концептуальна основа фінансової звітності від 01.09.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
13. Костенко О. М. Облікова політика як внутрішньогосподарський інструмент впливу на формування прибутковості підприємства. *Економіка і держава*. 2009. № 6. С. 71–78.
14. Крупка Я. Д. Користувачі облікової інформації та проблеми задоволення їх інформаційних потреб. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3 (53). С.132–134.
15. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с.
16. Кулик В. А. Вплив облікової політики підприємства на результати аналізу фінансової звітності. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. Кіровоград : КНТУ, 2011. № 20. С. 127–132.
17. Лень В. С. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.
18. Лучик Г. М. Облікова політика як інструмент формування обліково-аналітичної інформації в управлінні. *Ефективна економіка*. 2015. № 12. С. 233–251.
19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 "Подання фінансової звітності" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках і помилки" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020. – Назва з екрану.

21. Мірошниченко О. В., Турчик А. В. Облікова політика підприємства в контексті МСФЗ. *Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України* : зб. III всеукр. наук.-практ. конф., Суми, 22-23 лист. 2018 р. Суми, 2018. С. 284–288.
22. Моряк Т. Т. Облікова політика підприємства як елемент системи обліку. *Соціально-економічні аспекти розвитку економіки* : матеріали міжн. наук.-практ. конф. студентів і молодих учених. Тернопіль, 2017. С. 114–117.
23. Олійник О. В. Витрати підприємств як об'єкт облікової політики. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. № 1 (31). С. 469–478.
24. Палій В. Ф., Соколов Я. В. АСУ і проблеми теорії бухгалтерського обліку. М. : Фінанси та статистика, 2014. 224с.
25. Пальчук О. В. Облікова політика як інструмент управління обліком. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету : Економічні науки*. 2005. № 7. С. 213–221.
26. Петрук О. М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 420 с.
27. Пирожок О. С. Роль облікової політики на підприємстві та вимоги до неї. *Наука й економіка*. 2016. № 1. С. 28-32.
28. Пошерстник Н. В. Бухгалтерський облік на сучасному підприємстві : навч. посіб. М. : ТК Велби, 2006. 552 с.
29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрану.
30. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v1327201-09>. – Назва з екрану.
31. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів [Електронний ресурс] : наказ Міністерства

фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06>. – Назва з екрану.

32. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/v01-07>. – Назва з екрану.

33. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку податку на прибуток [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>. – Назва з екрану.

34. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 09.07.2007 р. № 373. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v1327201-09>. – Назва з екрану.

35. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0635201-13>. – Назва з екрану.

36. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Назва з екрану.

37. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>. – Назва з екрану.

38. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів

України від 31.01.2000 р. № 20. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>. – Назва з екрану.

39. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/z0284-00>. – Назва з екрану.

40. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>. – Назва з екрану.

41. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/z0487>. – Назва з екрану.

42. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. – Назва з екрану.

43. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00>. – Назва з екрану.

44. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>. – Назва з екрану.

45. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>. – Назва з екрану.

46. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>. – Назва з екрану.

47. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>. – Назва з екрану.

48. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 "Фінансові витрати" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0610-06>. – Назва з екрану.

49. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 32 "Інвестиційна нерухомість" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0823-07>. – Назва з екрану.

50. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>. – Назва з екрану.

51. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 87. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. – Назва з екрану.

52. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>. – Назва з екрану.

53. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від

20.10.1999 р. №246. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z075>. – Назва з екрану.

54. Про затвердження положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій і Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 19.12.2006 р. № 1213. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-06>. – Назва з екрану.

55. Про облікову політику [Електронний ресурс] : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. №31-34000-10-5/27793. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>. – Назва з екрану.

56. Про облікову політику [Електронний ресурс] : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. №31-34000-10-5/27793. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. – Назва з екрану.

57. Пушкар М. С. Облікова політика і звітність : навч. посіб. Тернопіль : Карт-бланш, 2004. 141 с.

58. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2000. 422 с.

59. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2010. 260 с.

60. Радіонова Н. Й. Облікова політика як методологічна основа управління підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 2–3. С. 53–60.

61. Ратушна О. П. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Економічні науки*. 2012. № 30. С. 204–208.

62. Рибкова О. В. Бухгалтерський управлінський облік та управлінське планування : підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2005. 464 с.

63. Рожелюк В. М. Облікова політика як конституція діяльності підприємства у ринковому середовищі. *Розвиток бухгалтерського обліку*,

фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки в умовах євроінтеграції : зб. матеріалів X міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 2017. С.137–140.

64. Славкова, О. П. Проблемні аспекти формування облікової політики на підприємствах. *Глобальні та національні проблеми*. Миколаїв : національний університет ім. В.О. Сухомлинського, 2015. № 6. С. 877–879.

65. Сторожук Т. М. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2015. 240 с.

66. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навч. посіб. К. : Знання, 2005. 471 с.

67. Съома (83/349/ЄЕС) директива ЄС (щодо консолідованої звітності товариств) 83/349 "Про консолідовану звітність" від 13.06.1983 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_844. – Назва з екрану.

68. Тереханова, В. А., Шнейдман Л. З. Бухгалтерський облік Київ : Дашков і К, 2012. 466 с.

69. Хабарова Л. П. Методологічні аспекти облікової політики. *Бухгалтерський бюлетень*. 2002. № 2. С. 7–31.

70. Четверта (78/660/ЄЕС) директива ЄС № 78/660 "Про річну звітність певних видів компаній" від 25.07.1978 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_908. – Назва з екрану.

71. Швецька В. М., Головка Н. А. Бухгалтерський облік для менеджерів : підручник. М. : Дашков і К, 2006. 348 с.

72. Юнацький М. О. Концептуальна основа формування облікової політики підприємства для цілей бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Ужгород, 2016. № 6. С. 159–163.

73. Яцишин С. Р. Аспекти формування облікової політики підприємства. *Економічні науки. Серія "Облік і фінанси"*. 2011. № 8 (29). С. 171–175.

74. Яцишин С. Р. Облікова політика: формування та контроль за її дотриманням. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. Львів, 2011. № 36. С. 462–465.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Turchyk A. V. Formation of accounting policies and its impact on the financial results of the enterprise. – Masters-level Qualification Thesis. Sumy State University, Sumy, 2018.

Master's thesis is devoted to the essence of accounting policy and the main theoretical aspects. An analysis of the activity of LLC NPC "Zorya" and accounting policy was carried out, its influence on financial results was revealed. The main aim of this research is to recommendations to improve the efficiency of the enterprise through the improvement of accounting policies.

Key words: accounting policy, changes in accounting policy, organizational and technical and methodological aspects of accounting policy, statement about accounting policy, impact on the financial results.

АНОТАЦІЯ

Турчик А. В. Формування облікової політики та її вплив на фінансові результати діяльності підприємства. – Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2018 р.

У роботі досліджено сутність облікової політики та основні теоретичні аспекти. Проведений аналіз діяльності ТОВ НВП "Зоря" та облікової політики, виявлено її вплив на фінансові результати. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок удосконалення облікової політики.

Ключові слова: облікова політика, зміни облікової політики, організаційно-технічні та методологічні аспекти облікової політики, наказ про облікову політику, вплив на фінансові показники.